

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa

o stave a úrovni pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania v strednej odbornej škole v školskom roku 2019/2020 v SR

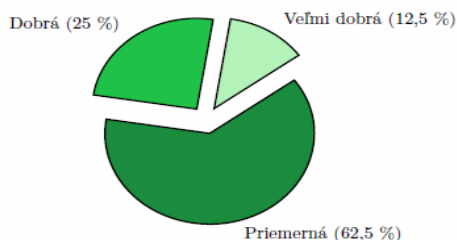
Stav a úroveň pedagogického riadenia, výchovno-vzdelávacieho procesu a podmienok výchovy a vzdelávania sa kontrolovali v **8** stredných odborných školách (SOŠ). Nízky počet vykonaných inšpekcií bol ovplyvnený prerušením vyučovania z dôvodu mimoriadnej situácie v krajine, ktorú zapríčinilo ochorenie COVID-19. Okrem **1** školy s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským mali ostatné vyučovacím jazykom slovenský, **7** z nich bolo štátnych a **1** súkromná.

Jednotlivé oblasti sa posudzovali na základe zistení z priamych pozorovaní, z dotazníkov a z riadených rozhovorov s riaditeľmi škôl, s ostatnými pedagogickými zamestnancami, so žiakmi a tiež na základe analýzy pedagogickej a ďalšej dokumentácie súvisiacej s riadením školy a s organizáciou výchovy a vzdelávania. K predmetom hodnotenia patrili aj školské priestory a ich materiálno-technické a prístrojové vybavenie a tiež informácie vyžiadané z pracovísk podieľajúcich sa na zmluvnom zabezpečení praktického vyučovania.

Riadenie školy

Sledované školy mali pre jednotlivé študijné a učebné odbory vypracované školské vzdelávacie programy (ŠkVP) na rôznej úrovni – v **1** škole na **veľmi dobrej**, v **2** na **dobrej** a v **5** SOŠ bola úroveň programu hodnotená ako **priemerná**.

Graf č. 1 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia *školských vzdelávacích programov*

Výrazné negatívne zistenia z kontrolovaných školských vzdelávacích programov

- neakceptovanie rámcových učebných plánov štátneho vzdelávacieho programu v **38 %** školských vzdelávacích programov
- nerozpracovanie učebných osnov najmenej v rozsahu ustanovenom vzdelávacím štandardom v **75 %** školských vzdelávacích programov

Školy (s výnimkou jednej ¹) vypracovali **ŠkVP** pre vyučované odbory v štruktúre, ktorá bola v súlade s ustanoveniami školského zákona. Vymedzili v nich ciele výchovy a vzdelávania, ktoré zodpovedali reálnym podmienkam škôl a vychádzali z požiadaviek určených v **profile absolventa**, pričom profily boli riadne zadefinované, opierali sa o kľúčové kompetencie uvedené v štátnych vzdelávacích programoch (ŠVP). Všetky programy boli zverejnené na verejne prístupnom mieste, prerokované v pedagogickej rade, rade školy, ale **2** SOŠ ² (25 %) ich neprerokovali s príslušnou stavovskou organizáciou.

¹ Stredná odborná škola obchodu a služieb, M. R. Štefánika 8, Krupina

² Stredná priemyselná škola stavebná a geodetická, Drieňová 35, Bratislava; Stredná priemyselná škola strojnícka a elektrotechnická – Gépipari és Elektrotechnikai Szakközépiskola, Petőfiho 2, Komárno

Výchova a vzdelávanie sa až v 7 školách (88 %) nerealizovali podľa príslušných ŠVP prostredníctvom ŠkVP z dôvodu nedostatkov vo vyhotovených učebných plánoch alebo učebných osnovách.

Vypracované **učebné plány** (UP) akceptovali rámcové učebné plány (RUP) len v 5 školách (63 %). V ostatných SOŠ³ za zistilo nezaradenie vyučovacích predmetov do vzdelávacích oblastí, nezaradenie niektorých povinných vyučovacích predmetov do UP, vykonávanie nekorektných zmien v UP (*v plánoch vypracovaných na celú dĺžku štúdia, začínajúc 1. ročníkom, bolo preukázané zaradovanie ďalších vyučovacích predmetov, ich premenovávanie, zrušenie alebo zmena ich hodinovej dotácie, čoho následkom bolo realizovanie výchovy a vzdelávania podľa UP nezhodujúcich sa s pôvodnými UP*), nedodržanie minimálneho počtu hodín pre jednotlivé predmety alebo vzdelávacie oblasti i absencia zaradenia časovej dotácie kurzov. Neakceptovanie poznámok k RUP v UP (*napr. o zaradení matematiky do každého ročníka v rozsahu minimálneho počtu hodín, o stanovení minimálneho počtu hodín slovenského jazyka a literatúry alebo cudzieho jazyka pre jednotlivé ročníky*), absencia vlastných poznámok upravených na podmienky školy alebo ich neúplnosť sa vyskytli v 2 SOŠ⁴ (25 %). Všetky subjekty využili disponibilné hodiny na modifikáciu učebného plánu v predmetoch teoretického vzdelávania i praktickej prípravy.

Nerozpracovanie **učebných osnov** (UO) v rozsahu vyučovania jednotlivých vyučovacích predmetov podľa UP sa preukázalo v 2 školách (25 %) a ich nerozpracovanie najmenej v rozsahu vzdelávacích štandardov bolo zistené až v troch štvrtinách kontrolovaných subjektov (6 SOŠ)⁵. Vyskytla sa aj absencia UO niektorých predmetov (*v niektorých ročníkoch*).

Školy (s výnimkou jednej⁶) deklarovali vo svojich vzdelávacích programoch úpravu podmienok výchovy a vzdelávania pre žiakov so **špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami** (ŠVVP) a zároveň vypracovali (okrem jednej⁷) pre týchto žiakov individuálne výchovno-vzdelávacie programy.

Jednotlivé témy ako aj celkové a čiastkové kompetencie **Národného štandardu finančnej gramotnosti** boli riadne zapracované v učebných osnovách jednotlivých predmetov alebo formou samostatnej prílohy k ŠkVP v 3 školách (38 %). V ostatných SOŠ nebolo rozpracovanie štandardu úplné, obsah bol len čiastočne implementovaný do UO niektorých predmetov (*niekedy bol obsah štandardu zapracovaný len v niektorých vyučovaných odboroch*), k témam neboli priradené čiastkové kompetencie, prípadne neboli zapracované obidve platné verzie dokumentu.

Samostatný predmet týkajúci sa tejto oblasti bol vyučovaný v 3 SOŠ, z toho však v jednej neboli v UO tohto predmetu uvedené témy ani čiastkové kompetencie a v ostatných školách bol predmet zavedený len pre niektoré vyučované odbory; 1 škola realizovala každoročne kurz finančnej gramotnosti v rozsahu 3 dní (*7 vyučovacích hodín denne*) pre žiakov 3. ročníkov študijných odborov a 2 dni pre žiakov 2. ročníkov učebných odborov.

³ Stredná odborná škola technická, Nová 5245/9, Piešťany; Stredná odborná škola, Jesenského 903, Tisovec; Stredná priemyselná škola strojnícka a elektrotechnická – Gépipari és Elektrotechnikai Szakközépiskola, Petőfiho 2, Komárno

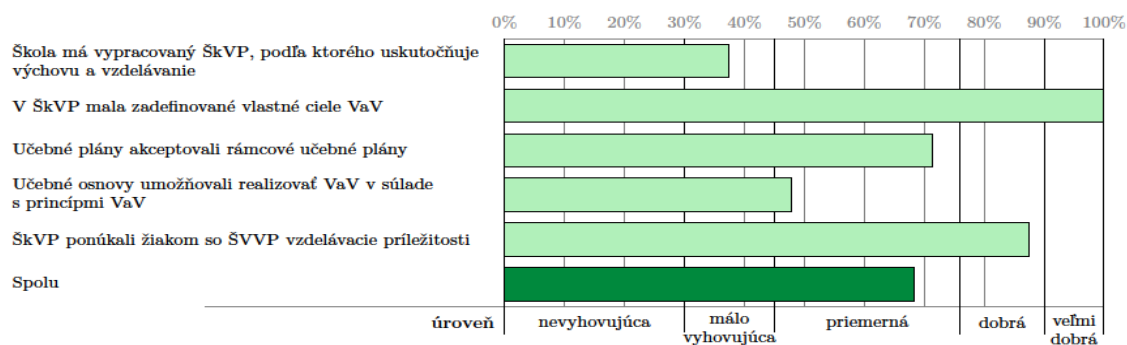
⁴ Stredná odborná škola, Jesenského 903, Tisovec; Stredná odborná škola technická, Nová 5245/9, Piešťany

⁵ Stredná priemyselná škola strojnícka a elektrotechnická – Gépipari és Elektrotechnikai Szakközépiskola, Petőfiho 2, Komárno; Stredná odborná škola obchodu a služieb, Piešťanská 2262/80, Nové Mesto nad Váhom; Stredná priemyselná škola Jozefa Murgaša, Hurbanova 6, Banská Bystrica; Stredná odborná škola obchodu a služieb, M. R. Štefánika 8, Krupina; Stredná odborná škola, Jesenského 903, Tisovec; Súkromná hotelová akadémia, n. o., Drieňová 12, Banská Štiavnica

⁶ Stredná priemyselná škola strojnícka a elektrotechnická – Gépipari és Elektrotechnikai Szakközépiskola, Petőfiho 2, Komárno – v ŠkVP boli uvedené len všeobecné informácie o tom, kto je žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a tiež neaktuálne informácie o tom, že škola nevzdeláva takýchto žiakov

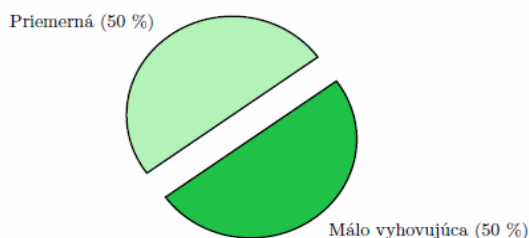
⁷ Stredná odborná škola obchodu a služieb, M. R. Štefánika 8, Krupina

Graf č. 2 Školský vzdelávací program

V oblasti **riadenie škôl**, v ktorej sa okrem školských vzdelávacích programov kontrolovali aj ďalšie kritériá hodnotenia (*vnútorný systém kontroly a hodnotenia, klíma a kultúra školy, služby školy, pedagogické riadenie*), dosiahli 4 SOŠ úroveň **priemernú** a 4 boli hodnotené na úrovni **málo vyhovujúcej**⁸.

Graf č. 3 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia v oblasti **riadenie** (vrátane hodnotenia ŠkVP)

Vnútornú kontrolu SOŠ zväčša (63 %) zamerali na všetky oblasti svojej činnosti, naplánovali ju v dostatočnom rozsahu, ale zistené nedostatky preukázali jej nízku funkčnosť hlavne vo vzťahu ku kvalite vyučovacieho procesu. Absencia komplexnejších analýz zistení z predchádzajúceho školského roka neumožňovala zacieliť kontrolu na problémové javy a prijímať k nim adekvátne opatrenia. Jej efektivitu znižovalo vedúcimi pedagogickými zamestnancami sporadické sledovanie a hodnotenie úrovne edukácie, a to zvyčajne len na základe formálnych hospitačných záznamov, ktoré navyše neboli orientované na učebnú aktivitu žiaka, na rozvíjanie jeho kľúčových spôsobilostí. V prevažnej miere kladné posudzovanie výsledkov práce jednotlivých vyučujúcich – bez určenia nedostatkov, opatrení na zlepšenie – sa javilo ako neobjektívne, indikovalo formálnosť aj vzhľadom na celkovo školskými inšpektormi hodnotenú nízku úroveň teoretického vyučovania (*riadiťel' SOŠ v rozhovore so školskými inšpektormi konštatoval, že úroveň edukácie negatívne poznačila nepriaznivá veková štruktúra pedagógov, ktorí nemajú záujem meniť zaužívané vyučovacie metódy, nie sú ochotní spolupracovať na spoločnej stratégii vedúcej k modernizácii výučby, ale vo výslednom ročnom vyhodnotení posudzoval kvalitu ich pracovnej činnosti pozitívne*). Niektorí riadiaci zamestnanci uvádzali, že aktuálne vzniknuté problémy týkajúce sa žiakov alebo pedagogických zamestnancov zvyčajne riešia okamžite, prijímajú k nim opatrenia, ale záznamy o nich nevedú z dôvodu administratívnej záťaže. Napriek tomu, že prevažne posudzovali pozitívne výsledky svojej kontrolnej činnosti, zistené boli viaceré nedostatky aj v oblasti tvorby a vedenia pedagogickej dokumentácie i bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov (*v čase školskej inšpekcie sa vyskytli na pracoviskách odborného výcviku pochybenia*

⁸ Stredná odborná škola, Jesenského 903, Tisovec; Stredná priemyselná škola Jozefa Murgaša, Hurbanova 6, Banská Bystrica; Stredná odborná škola obchodu a služieb, M. R. Štefánika 8, Krupina; Stredná odborná škola technická, Nová 5245/9, Piešťany

v dodržiavaní bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov, pričom zástupca riaditeľa pre praktické vyučovanie v škole⁹ uvádzal, že na pracoviskách zamestnávateľov vykonával kontrolu pravidelne, ale záznamy o zistených nedostatkoch a následných odporúčaniach na ich odstránenie nevedol).

Vnútroň systém kontroly a hodnotenia žiakov bol súčasťou ŠkVP, jeho podrobnejšie rozpracovanie, ktoré vychádzalo z metodického pokynu na hodnotenie a klasifikáciu žiakov strednej školy, sa nachádzalo v školských poriadkoch, v učebných osnovách konkrétnych predmetov a kritériá hodnotenia odbornej praxe boli špecifikované i v plánoch práce školy, v žiadnom dokumente sa však nenachádzali komplexnejšie nastavené vlastné spôsoby, formy, postupy či kritériá hodnotenia žiackych výkonov. Sebahodnotenie žiakov prostredníctvom dotazníkov vypracovaných predmetovými komisiami (PK) mala konkrétne naplánované 1 SOŠ, ktorá ho do času konania školskej inšpekcie neuskutočnila. O mimoriadnom zhoršení prospechu a správania jednotlivcov väčšina subjektov preukázateľne a včas informovala zákonných zástupcov (*často bolo preferovanou, ale nie preukázateľnou formou zaslanie mobilnej správy*). K negatívnym skutočnostiam prináležalo najmä zistenie, že ak vedúci pedagogickí zamestnanci na základe analýz nedostatkov súvisiacich s niektorou oblasťou vnútorného systému kontroly a hodnotenia žiakov prijali opatrenia, len výnimočne sledovali, v akom rozsahu napokon boli akceptované a do akej miery účinné.

Všetci riaditelia v informačných dotazníkoch zadaných školskou inšpekciou i v rozhovoroch považovali vykonávanie **sebahodnotenia** za užitočný nástroj zvyšovania kvality školy (*2 z nich ho súčasne pokladali aj za byrokratickú záťaž*), ale napriek tomu systematickú, plánovanú autoevalváciu uskutočňovala iba 1 z kontrolovaných SOŠ¹⁰ (*bola zameraná na hodnotenie kvality výchovno-vzdelávacieho procesu, chýbala však hlbšia analýza a hodnotenie účinnosti realizovaných stanovených čiastkových cieľov*). Vedúci pedagogickí zamestnanci uvádzali, že systematické sebahodnotenie neuskutočňujú najmä z dôvodu nedostatku informácií o tejto oblasti, absencie pomoci od iných inštitúcií, vysokej personálnej zaťaženia pri tvorbe projektov a v jednom prípade aj pre nezáujem a odmietavý postoj zamestnancov.

Fungovanie PK v SOŠ sa vo vzťahu k skvalitňovaniu edukačného procesu ukázalo ako formálne aj z dôvodu, že ich členovia ojedinele a málo cielene boli zaangažovaní do naplňovania stanovených strategických výchovno-vzdelávacích zámerov školy. Vo väčšine subjektov participovali na mikroriadení kontrolnou činnosťou, ale vzájomne vykonávané hospitácie neboli orientované na učebnú činnosť žiakov, vyplynuli z nich pozitívne hodnotenia bez ďalších odporúčaní a pripomienok, čo neprispievalo k zvyšovaniu úrovne výučby. V PK sa nevenovala predovšetkým pozornosť premyslenej, dôslednejšej kvalitatívnej analýze vzdelávacích výsledkov žiakov, prijímaniu opatrení v prípade menej úspešných jednotlivcov. Možno predpokladať, že v jednotlivých SOŠ do značnej miery celkovú nízku úroveň vyučovania poznačili aj absencia interného vzdelávania a cieľavedomého zdieľania efektívnych vyučovacích metód (*podľa vyjadrení vedúcich PK členovia komisií si len neformálne vymieňali pedagogické skúsenosti a poznatky zo vzdelávania i zo samoštúdia*), nedostatočná aplikácia inovácií do vyučovacieho procesu na základe absolvovaného externého vzdelávania. Pozitívne možno však hodnotiť organizačnú a koordinačnú funkciu jednotlivých komisií v oblasti maturitných i záverečných skúšok, pri zjednocovaní kritérií hodnotenia a klasifikácie žiakov, ktoré boli súčasťou učebných osnov, ale aj aktivity pri organizovaní súťaží, exkurzií, zabezpečovaní záujmovej činnosti i odbornej praxe žiakov.

Na základe prerokovaných a schválených plánov profesijného rozvoja (*v pedagogickej rade plán neprerokoval 1 subjekt*) korešpondujúcich s deklarovanými cieľmi v školských

⁹ Stredná odborná škola obchodu a služieb, Piešťanská 2262/80, Nové Mesto nad Váhom

¹⁰ Stredná odborná škola obchodu a služieb, Piešťanská 2262/80, Nové Mesto nad Váhom

programoch riaditeľa SOŠ podporovali **odborný rast** svojich pedagogických i odborných zamestnancov, umožňovali im účasť na rôznych vzdelávacích aktivitách súvisiacich s **ročným plánom vzdelávania**, ktoré celkom absolvovalo 113 zamestnancov (*109 učiteľov a 4 odborní zamestnanci*). Najviac učiteľov (45 %) reagovalo na ponúkané aktivity orientované na inovácie foriem a metód vo vzdelávaní, vyšší záujem (27 %) prejavili učitelia aj o oblasť zacielenú na rozvíjanie funkčných gramotností. Rovnaké percento (5 %) pedagógov sa zaujímal o oblasti: výchova k demokratickému občianstvu a k ľudským právam, využívanie autoevalvačných procesov na rozvíjanie kvality vlastnej pedagogickej práce školy, kritické myslenie. Vzdelávanie zamerané na podporu menej úspešných žiakov, na formovanie transversálnych zručností, na strategické plánovanie sprístupňovania obsahu vzdelávania jednotlivých predmetov, vrátane zohľadnenia medzi predmetových vzťahov si volil výrazne nízky počet učiteľov. Pedagogickí aj odborní zamestnanci sa zúčastnili vzdelávania obsahovo zameraného na sociálno-patologické javy (8 %), na inklúziu (2 %) a na žiakov so zdravotným znevýhodnením (2 %). V 1 SOŠ¹¹ pedagógovia neprejavili žiaden záujem o vzdelávanie a dôvodom mohlo byť aj výrazne formálne vypracovanie jeho plánu.

Z výsledkov školskej inšpekcie vyplynulo, že pedagogickými zamestnancami absolvovanie vzdelávania v rámci profesijného rozvoja poskytovaného externou formou sa v prevažnej väčšine škôl len v malej miere pozitívne prejavilo na kvalite výučby (*len v jednom zo sledovaných subjektov boli na hodinách teoretického vyučovania účinne uplatňované metódy a formy práce smerujúce k aktívnemu učeniu sa žiakov učiteľmi, ktorí sa príslušného vzdelávania zúčastnili; v ďalšom účasť pedagógov na vzdelávaní v oblasti funkčných gramotností bola prínosom pre prácu školy vzhľadom na rôznorodé aktivity, ktoré následne uskutočňovali*). K opakujúcim sa zisteniam prináleží fakt, že riaditelia škôl síce odborný rast pedagógov podporujú, ale implementácii získaných poznatkov nevenujú pozornosť, nesledujú a nevyhodnocujú, do akej miery ovplyvňuje účasť pedagógov na vzdelávaní kvalitu vyučovacieho procesu.

V ŠkVP si subjekty nastavili nielen svoje vzdelávacie ciele a ich plnenie, ale i ciele zamerané na formovanie osobnosti žiaka, jeho emocionálnych spôsobilostí, hodnotového systému. Stanovené zámery rozpracovali do čiastkových úloh a implementovali do jednotlivých dokumentov (*plány práce školy, predmetových komisií, triednych učiteľov, výchovného poradcu...*), pričom menej premyslene a málo komplexne ich formulovali v oblastiach vytvárania bezkonfliktných vzťahov medzi žiakmi, učiteľmi a rodičmi či aktívnej ochrany žiakov pred sociálno-patologickými javmi¹², alebo tiež v oblasti vytvárania vzdelávacieho prostredia prispôbeného potrebám rôznych skupín menej úspešných jednotlivcov¹³ vo formálnom vzdelávaní.

Na overenie celkovej **klímy školy** boli zadané **dotazníky pedagogickým zamestnancom** (*v 1 subjekte nebol dotazník zadaný z dôvodu nízkeho počtu učiteľov*), ktoré preukázali, že v 6 (86 %) SOŠ je **klíma otvorená** – pedagógovia posúdili vzájomné vzťahy ako súdržné, pozitívne hodnotili dôveru, rešpekt, sociálnu blízkosť učiteľov, čo bolo podporované demokratickým štýlom riadenia školy, ojedinele potvrdili svoju frustranosť. Klíma školy sa javila ako uzavretá v 1 (14 %) subjekte¹⁴ – záporná hodnota sa preukázala v sledovanej dimenzii ústretové správanie riaditeľa.

Otvorená klíma medzi pedagógmi sa do pozitívnych vzájomných vzťahov medzi učiteľmi a žiakmi nepreniesla. Školská inšpekcia zadala **dotazník 370 žiakom**, z ktorého vyplynulo, že v 7 SOŠ (88 %) respondentom vzájomné vzťahy neposkytovali **pocit istoty**,

¹¹ Stredná priemyselná škola strojnícka a elektrotechnická – Gépipari és Elektrotechnikai Szakközépiskola, Petőfiho 2, Komárno

¹² Viď správa – Bezpečnosť školského prostredia a vzťahy medzi aktérmi vzdelávania www.ssiba.sk

¹³ Viď správa – Opatrenia na podporu menej úspešných žiakov vo vzdelávaní www.ssiba.sk

¹⁴ Stredná odborná škola obchodu a služieb, Piešťanská 2262/80, Nové Mesto nad Váhom

psychického bezpečia. Mnohým (46 %) žiakom prekážal prístup niektorých vyučujúcich (zosmiešňovanie, ponižovanie) a ich neprimerané nároky (v čase hospitácií však v procese výučby pedagógovia uplatňovali výchovno-vzdelávacie intervencie podporujúce pozitívne vzťahy, priaznivú vzdelávaciu klímu). Takmer tretina (28 %) opýtaných uvádzala, že učitelia im nevytvárajú príležitosti na vyjadrovanie názorov a viac ako tretina (37 %) vyslovila presvedčenie, že im ani neumožňujú o názoroch diskutovať (*uvedené skutočnosti sa zhodovali aj s pozorovaniami školských inšpektorov na predmetoch teoretického vzdelávania*). Z dotazníka súčasne vyplynulo, že v žiadnej SOŠ učitelia **cielene nepodporovali osvojenie si a využívanie efektívnych stratégií učenia sa žiakov**, čo ukázali i zistenia školských inšpektorov (*vyskytovala sa nedôsledná personalizácia edukácie, nedostatočné rešpektovanie jedinečnosti žiaka, neuplatňovanie formatívneho hodnotenia, ktoré by žiakom poskytovalo spätnú väzbu o ich pokroku či dôvodoch neúspešnosti a tiež nevyužívanie foriem a metód smerujúcich k aktívnemu učeniu sa jednotlivcov*). Približne tretina respondentov uvádzala, že učitelia nehodnotia ich výsledky tak, aby im ukázali ako sa zlepšiť (24 %), nepristupujú k žiakom podľa ich schopností (25 %), nevedú ich k samostatnému učeniu sa (31 %). Väčšina (80 %) oslovených sa vyjadrila, že súčasťou vzdelávania sú projekty, v ktorých využívajú aj poznatky z iných predmetov, ale napriek tomu až 44 % považovalo vyučovanie za nezaujímavé (*dôvodom mohlo byť aj častejšie neuplatňovanie efektívnych stratégií vyučovania*).

Vo všetkých SOŠ pedagogickí zamestnanci ponúkali a pripravovali rozmanité činnosti pre svojich žiakov v oblasti neformálneho vzdelávania s cieľom podporovať pozitívnu klímu a kultúru školy. Zapájali jednotlivcov i triedne kolektívy do **školských a mimo školských aktivít**, národných i medzinárodných projektov, odborných, vedomostných, športových súťaží, prostredníctvom ktorých vytvárali podmienky pre rozvíjanie ich odborných kompetencií a manuálnych zručností, pre formovanie hodnotových postojov, jazykových, ale aj ďalších spôsobilostí. Vo viacerých školách získali žiaci v celoštátnych i medzinárodných súťažiach medailové ocenenia, v 1 sa prezentovali aj vydávaním časopisu ¹⁵.

Subjekty uvádzali, že sú otvorené a pripravené pre spoluprácu so širokou verejnosťou, s miestnou komunitou, so školami a organizáciami v regióne i so zákonnými zástupcami žiakov, ale systematickú prácu s rodičmi s ohľadom na posilňovanie partnerských vzťahov a vzájomnej dôvery viaceré nepreukázali. Preferovanou základnou formou spolupráce boli triedne aktivity, niektoré SOŠ poskytovali aktuálne a podrobné informácie o svojej činnosti aj na webových sídlach s cieľom oboznámiť rodičovskú verejnosť so svojím zameraním v oblasti edukácie i s ďalšími organizovanými aktivitami, prevažne ponúkali konzultačné a **poradenské služby** rodičom najmä menej úspešných žiakov vo vzdelávaní.

Výchovnými a vzdelávacími problémami jednotlivcov sa zaoberali ustanovení **výchovní poradcovia** predovšetkým v súčinnosti s triednymi učiteľmi, zákonnými zástupcami, v prípade potreby i s vedúcimi pedagogickými zamestnancami. Spolupracovali s odbornými zamestnancami z centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a centier špeciálno-pedagogického poradenstva, koordinovali proces integrácie žiakov so ŠVVP (*oboznamovali vyučujúcich s odporúčaniami poradenských zariadení, ktoré sa týkali vzdelávania týchto žiakov, ich hodnotenia a klasifikácie*).

Výsledky žiackeho dotazníka zadaného školskou inšpekciou hlavne žiakom tretích ročníkov síce preukázali, že viacerí (73 %) respondenti správne identifikovali, ktorí z učiteľov sú v školách výchovnými poradcami, avšak na stretnutiach s nimi sa prevažne (84 %) nezúčastňovali (*čo v konečnom dôsledku mohlo oslabovať význam ich pôsobenia a vplyvu na žiakov školy*), pomoc výchovných poradcov dobrovoľne využilo pri riešení osobných alebo školských problémov 8 % oslovených a 7 % len vtedy, ak museli. Jednotlivci absolvovali

¹⁵ Stredná odborná škola obchodu a služieb, Piešťanská 2262/80, Nové Mesto nad Váhom

pohovory s nimi najčastejšie na základe podnetu triednych učiteľov z dôvodov neprospievania, problematických vzťahov k spolužiakom, ale aj k učiteľom a rodičom, mnohí pre opakované porušovanie školského poriadku, arogantné správanie na vyučovaní. Negatívne vyznieva skutočnosť, že v prípade nepríjemných skúseností súvisiacich s ubližovaním, so šikanovaním len nízke percento z opýtaných (9 %) by hľadalo pomoc a radu u výchovného poradcu a súčasne podľa väčšiny oslovených výchovný poradca nemal vplyv na formovanie pozitívnych vzájomných vzťahov medzi žiakmi alebo na podporovanie a rozvíjanie pozitívnej klímy tried (*výchovné poradenstvo v školách ojedinele bolo zamerané na uvedené aspekty*).

Zistenia zo žiackych dotazníkov i z rozhovorov s výchovnými poradcami ukázali, že zvyčajne nemali (88 %) komplexne a účinne nastavený systém poskytovania poradenstva pri riešení a identifikovaní vzdelávacích, osobnostných, sociálnych potrieb žiakov, ich problémami sa zaoberali podľa vzniknutej aktuálnej situácie, a to najčastejšie formou individuálnych pohovorov (*iba v 1 subjekte¹⁶ výchovný poradca v spolupráci s triednym učiteľom realizoval systematické aktivity zamerané na vzťahové problémy a kyberšikanu v triede, čo sa prejavilo v zlepšení vzťahov medzi spolužiakmi*).

S výnimkou 1 subjektu pôsobili výchovní poradcovia aj vo funkcii **kariérových poradcov** a z tejto pozície zabezpečovali najmä poradenské workshopy pre žiakov končiacich tried o možnostiach ich uplatnenia sa na trhu práce, informovali o aktuálnych voľných pracovných miestach, formou osobných rozhovorov aj oznamov na nástenkách škôl usmerňovali jednotlivcov pri výbere profilových vysokých škôl. V 1 SOŠ¹⁷ aktívne vykonávala svoju funkciu kariérová poradkyňa (*certifikát pre výkon svojej funkcie si pravidelne obnovovala*), ktorá o. i. aj dotazníkovou metódou zisťovala záujmy žiakov súvisiace s ukončením štúdia, viedla si evidenciu umiestnenia absolventov, vykonávala jej analýzu a následne poskytovala informácie zákonným zástupcom.

V aktuálnom školskom roku v 3 SOŠ pôsobili 3 (38 %) školskí psychológovia, ktorých žiaci kontaktovali zvyčajne na odporúčanie výchovných poradcov a triednych učiteľov vtedy, ak mali osobné problémy (*v 1 subjekte viedol školský psychológ zároveň dokumentáciu žiakov so ŠVVP, v ďalšom plnil aj úlohy vyplývajúce z pozície koordinátora v oblasti prevencie drogových závislostí*). Naďalej potrebu školského psychológa uvádzali 2 z týchto SOŠ a v ďalšej škole, v ktorej doteraz školský psychológ nepôsobil, riaditeľ uviedol požiadavku tohto odborného zamestnanca pre nasledujúci školský rok.

Odborný servis a služby v oblasti diagnostickej a poradenskej činnosti boli zabezpečené v 1 subjekte aj školským špeciálnym pedagógom (*vykonával súčasne funkciu výchovného poradcu, nemal vyučovaciu povinnosť*), jeho potrebu uviedla škola aj pre nasledujúci školský rok. Okrem tejto SOŠ uvádzala požiadavku špeciálneho pedagóga aj ďalšia.

V školách spolupracovali výchovní poradcovia najmä pri organizovaní preventívnych aktivít s ustanovenými **koordinátormi v oblasti prevencie** drogových závislostí¹⁸. V dotazníku školskej inšpekcie sa mnohí žiaci vyjadrili, že nepoznajú koordinátora prevencie, čo pravdepodobne súvisí s faktom, že v niektorých SOŠ zastával výchovný poradca i túto funkciu a žiaci nerozlišovali rozdiely v náplni ich práce.

K významným činiteľom v oblasti riadenia patrí tiež vyhotovenie vnútorných dokumentov na posilnenie účinnosti riadiacich aktov (*všetky zásadné dokumenty súvisiace s riadením a organizáciou SOŠ prerokovali v pedagogických radách i v radách škôl, ojedinele ich neaktualizovali*) i ďalšie formálne procesy, ktoré však vyžadujú dodržiavanie právnych predpisov. Vo viac ako polovici SOS (63 %) sa vyskytli chyby v **rozhodovacom procese**,

¹⁶ Stredná odborná škola obchodu a služieb, Piešťanská 2262/80, Nové Mesto nad Váhom

¹⁷ Stredná odborná škola obchodu a služieb, Piešťanská 2262/80, Nové Mesto nad Váhom

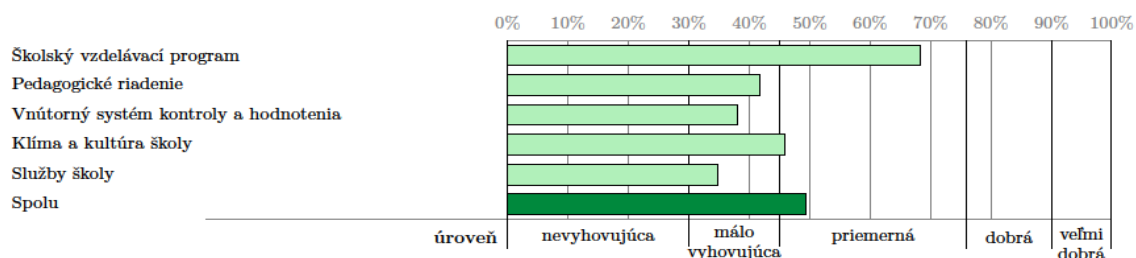
¹⁸ Viď správa – Bezpečnosť školského prostredia a vzťahy medzi aktérmi vzdelávania www.ssiba.sk

ktoré súviseli s nevydávaním rozhodnutí o povolení vykonať rozdielovú skúšku z dôvodu prestupu žiakov, objavilo sa vydanie rozhodnutí o umožnení štúdia podľa individuálneho učebného plánu bez žiadosti plnoletého žiaka o uvedené vzdelávanie, aj vydanie rozhodnutia o podmienечnom vylúčení žiakom plniacim povinnú školskú dochádzku. Zistené boli i skutočnosti, že riaditeľ povolil absolvovať žiakom časť štúdia v zahraničí na obdobnej škole, ale bez posúdenia učebných plánov škôl v zahraničí a bez prerokovania v pedagogickej rade alebo povolil zmeny študijného odboru uchádzačom, ktorí v čase vydania rozhodnutia ešte neboli žiakmi školy. V niektorých subjektoch nezaznamenávali priebežne vydané rozhodnutia do katalógových listov žiakov.

Z kontroly dokumentácie k **prijímaciemu konaniu** vyplynulo, že v tretine škôl (31 %) nebolo zabezpečené v súlade s právnym predpisom. Objavovali sa nedostatky v určených kritériách na úspešné prijatie žiaka na štúdium, chýbali informácie o forme, rozsahu, obsahu prijímacieho konania, ojedinele sa nastavené kritériá neprerokovali v pedagogickej rade. Viaceré vážne pochybenia boli zistené najmä v 1 zo sledovaných SOŠ¹⁹ (*akceptovanie prihlášky na štúdium bez uvedenia predpísaných údajov, ale aj po stanovenej lehote; nedodržanie času konania prijímacej skúšky určeného právnym predpisom; vydanie rozhodnutia o prijatí na štúdium do 4-ročných študijných odborov pred stanoveným termínom zverejnenia zoznamu prijatých/neprijatých uchádzačov; prijatie uchádzačov, ktorí nespĺnili predpoklady na prijatie do 1. ročníka nadstavbového štúdia – neukončili stredné odborné vzdelanie záverečnou skúškou*).

Školy viedli **pedagogickú dokumentáciu** na požadovaných tlačivách, ale nie vždy požadovaným spôsobom. Menej dôsledne vyplňali katalógové listy žiakov (*vyskytli sa neúplné a nepresné zápisy o rozhodnutiach riaditeľa školy*), súčasťou niektorých predložených protokolov o komisionálnej skúške neboli všetky povinné prílohy (*absentovali zadania úloh/otázok, žiakmi vypracované úlohy*), v denníkoch evidencie odborného výcviku chýbalo zaznačovanie preberaných tematických celkov i klasifikácie (*v jednom prípade sa zistilo i jeho nevedenie*), v niektorých SOŠ nebola kompletná dokumentácia žiakov so ŠVVP a tiež niektoré zmluvy o poskytovaní praktického vyučovania neobsahovali určené náležitosti, prípadne neboli vyhotovené vôbec (*vyučovanie niektorých učebných tém v predmete odborný výcvik zabezpečila škola na pracovisku zamestnávateľa bez uzatvorenia zmluvy*). Zistené formálne nedostatky, ktoré nemali vplyv na úroveň výchovno-vzdelávacej činnosti, subjekty na podnet školských inšpektorov v priebehu trvania priameho inšpekčného výkonu odstránili. **Riadenie školy bolo v školách na priemernej úrovni.**

Graf č. 4 Riadenie školy

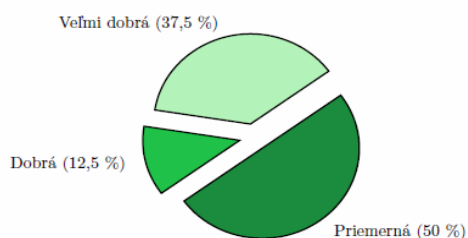

¹⁹ Stredná odborná škola technická, Nová 5245/9, Piešťany

Podmienky výchovy a vzdelávania

V zmysle cieľov zadefinovaných v školských vzdelávacích programoch vytvárali SOŠ *personálne, priestorové, materiálno-technické* podmienky pre zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu i podmienky *pre zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia* žiakov v školskom prostredí. Na **veľmi dobrej** úrovni boli hodnotené v **3** školách, v **1** na **dobrej** a v **4** subjektoch na **priemernej** úrovni.

Graf č. 5 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia úrovni škôl v oblasti podmienky výchovy a vzdelávania

Výrazné negatívne zistenia z jednotlivých kontrolovaných škôl v oblasti podmienky výchovy a vzdelávania

- z vyučovaných **41** odborov bola v **3** (7,3 %) **odbornosť** vyučovania **odborných teoretických** predmetov zaistená na menej ako 70 % (učebný odbor agromechanizátor, opravár – 0 %; učebný odbor kaderník – 34,1 %; študijný odbor podnikateľ pre rozvoj vidieka – 37,5 %); **odbornosť** vyučovania predmetov **praktického vzdelávania** zabezpečená na menej ako 70 % bola zistená v **5** (12,2 %) odboroch (učebný odbor agromechanizátor, opravár – 0 %; študijný odbor podnikateľ pre rozvoj vidieka – 7,7 %; študijný odbor grafik digitálnych médií – 45,1 %; študijný odbor technické a informatické služby v strojárstve – 69,7 %; študijný odbor manažment regionálneho cestovného ruchu – 69,9 %)
- vo **všeobecnom vzdelávaní** bola zistená nízka **odbornosť** vyučovania v predmetoch ekológia (0 %); geografia (28,6 %), biológia (50 %), etická výchova (54,2 %)
- základné **materiálno-technické a priestorové zabezpečenie** stanovené príslušnými normatívmi nebolo dodržané v **5** (62,5 %) SOŠ vo vyučovaných **23** odboroch (60,5 %)
- v **3** SOŠ²⁰ celkom v **6** (15,8 %) z kontrolovaných odborov (študijné odbory – hotelová akadémia, obchodná akadémia, manažment regionálneho cestovného ruchu, mechanik strojov a zariadení; učebné odbory – cukrár kuchár, autoopravár – mechanik) nedostatky v dodržiavaní príslušných normatívov materiálno-technického a priestorového zabezpečenia mali **negatívny dopad na plnenie požiadaviek na profil absolventa**

Výchovno-vzdelávacia činnosť bola v SOŠ prevažne zabezpečená pedagogickými zamestnancami spĺňajúcimi požadované kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky (napriek tomu bol proces výučby na viacerých sledovaných predmetoch školskou inšpekciou hodnotený na nízkej úrovni z hľadiska učenia sa žiaka i vyučovania učiteľa). Z pohľadu **personálnych podmienok** bola najoptimálnejšie (91,7 %) zabezpečená odbornosť vyučovania v predmetoch všeobecného vzdelávania, v odbornom teoretickom vzdelávaní bola zaistená celkom na 88,1 % a v predmetoch praktickej prípravy na 89,8 %. Riaditelia škôl i ďalší vedúci pedagogickí zamestnanci spĺňali požadované **kvalifikačné predpoklady**, dĺžku pedagogickej praxe na výkon riadiacej funkcie, ale v 3 (38 %) subjektoch niektorí zástupcovia riaditeľa a v jednom prípade aj hlavný majster odbornej výchovy neabsolvovali prípravu

²⁰ Stredná odborná škola obchodu a služieb, M. R. Štefánika 8, Krupina; Súkromná hotelová akadémia, n. o., Drieňová 12, Banská Štiavnica; Stredná odborná škola, Jesenského 903, Tisovec

vedúcich pedagogických zamestnancov (*funkčné vzdelávanie*) v súlade s príslušnými právnymi predpismi. Adaptačné vzdelávanie začínajúcich učiteľov sa plnilo pod dohľadom uvádzajúcich i vedúcich pedagogických zamestnancov.

Interiéry, exteriéry (*sprístupňované na rôzne aktivity žiakom, pedagógom, verejnosti aj v čase mimo vyučovania*), priestory pre zabezpečenie prevádzky a vyučovacie interiéry pre všeobecné vzdelávanie vytvárali v SOŠ primerané podmienky pre zaistenie výchovno-vzdelávacieho procesu a plnenie aktuálnych cieľov ŠkVP. V niektorých subjektoch (38 %) boli vybudované bezbariérové vstupné priestory, úplnú bezbariérovosť nemala vybudovanú žiadna škola.

Vzhľadom na počet žiakov mali školy pre **všeobecné vzdelávanie** k dispozícii dostatok priestorov. Výučbu uskutočňovali v kmeňových triedach aj v zriadených odborných učebniach (*vybudované boli najmä pre predmety zaradené do vzdelávacej oblasti človek a príroda, v menšej miere pre predmety z oblasti jazyk a komunikácia, čo nevytváralo predpoklady na zvyšovanie motivácie žiakov k zlepšeniu vzdelávacích výsledkov z cudzích jazykov*), ktorých materiálne a prístrojové vybavenie vo vzťahu k edukácii bolo zväčša (75 %) primerané. Chýbajúcu telocvičňu riešila SOŠ formou prenájmu (*niektoré školy mali možnosť využívať aj vlastné multifunkčné ihriská i posilňovne*) a hoci v telocvičniach sa častejšie nenachádzali všetky predpísané položky, uvedená skutočnosť nemala vplyv na plnenie vzdelávacieho štandardu v predmete telesná a športová výchova.

Zabezpečenie **materiálno-technických a priestorových podmienok** pre **odborné vzdelávanie** bolo kontrolované v 38 odboroch, ktoré mali schválený normatív materiálno-technického a priestorového zabezpečenia (normatív) a v 3 odboroch bez normatívu.

Odborné **teoretické vzdelávanie** sa uskutočňovalo prevažne vo vhodných **priestorových podmienkach**, pričom odborné učebne sa využívali na výučbu príbuzných odborov (*čo následne vytváralo zvýšené nároky na organizáciu vyučovania*). Podľa potreby sa edukácia realizovala aj v multimediálnych i počítačových učebniach, prípadne tiež v klasických triedach a v niektorých školách boli zriadené pre vyučované odbory aj odporúčané učebne. **Praktická príprava** sa vykonávala formou odborného výcviku, odbornej praxe, praktických cvičení v rôznych **priestoroch** – v odborných učebniach, v laboratóriách, v školských dielnach, a najmä pre žiakov vo vyšších ročníkoch ju zaistovali subjekty na pracoviskách zamestnávateľov na základe uzatvorených zmlúv (*s cieľom zabezpečiť jednotlivcom vhodné vzdelávacie prostredie už počas štúdia v nadväznosti na ich kontakt s reálnou praxou*). Niektoré z kontrolovaných školských dielní boli zastarané, nedostatočne vykurované, niekde i bez pripojenia na internet. Uvedené skutočnosti mali síce negatívny dopad na celkovú kvalitu výučby jednotlivých odborov, nezabezpečovali primerané podmienky edukácie, ale významným spôsobom **neovplyvnili plnenie profilov** absolventov, s výnimkou študijného odboru **mechanik strojov a zariadení**²¹ (*normatívom stanovená a zriadená dielňa v čase školskej inšpekcie slúžila ako sklad nepotrebného materiálu*).

Materiálne a prístrojové vybavenie učebných priestorov pre vyučovanie odborných predmetov **teoretického vzdelávania** bolo vo väčšine škôl zabezpečené vo všetkých odboroch štúdia v súlade s príslušnými normatívmi, iba v študijnom odbore **hotelová akadémia**²² zistené nedostatky vo vybavení odbornej učebne **neumožňovali plniť požiadavky na profil absolventa**. Pre vyučovanie predmetov **praktickej prípravy** vo viacerých odboroch neboli zaistené v školských priestoroch všetky normatívmi predpísané položky (*prípadne vybavenie bolo zastarané, opotrebované*), čo následne negatívnym spôsobom ovplyvňovalo rozvíjanie profesijných zručností žiakov. Chýbajúce základné vybavenie zvyčajne riešili SOŠ tak, že žiakom zaistili vykonávanie časti praktického vyučovania (*vyučovanie niektorých tematických celkov*) na zmluvných pracoviskách, ale

²¹ Stredná odborná škola obchodu a služieb, M. R. Štefánika 8, Krupina

²² Súkromná hotelová akadémia, n. o., Drieňová 12, Banská Štiavnica

v 3 subjektoch²³ viaceré určené položky nemali žiaci pre svoje vzdelávanie k dispozícii vôbec (*študijné odbory – hotelová akadémia, obchodná akadémia, manažment regionálneho cestovného ruchu; učebné odbory – autoopravár mechanik, cukrár kuchár*), čo **neumožňovalo** realizovať výchovno-vzdelávací proces v súlade s učebnými osnovami a v plnom rozsahu **plniť požiadavky na profil absolventa**.

Vedúci pedagogickí zamestnanci uvádzali, že pre žiakov niektorých odborov nedokázali zabezpečiť praktickú prípravu mimo školských dielní a zamestnávateľa svoju neochotu spolupracovať so SOŠ v tejto oblasti zdôvodňovali nedostatočnými finančnými, personálnymi i materiálno-technickými možnosťami, ale i mierou nezamestnanosti v regióne. Ojedinele mali subjekty aj negatívne skúsenosti s výberom zmluvných partnerov a dohodnutú spoluprácu boli nútené ukončiť z dôvodu, že žiakom na pracoviskách nebola venovaná primeraná pozornosť a vykonávali aj pomocné práce nesúvisiace s učebnými osnovami príslušného odboru. Prevažne však oceňovali ústretovosť partnerských firiem a zaznamenali aj ich rastúci záujem o žiakov, ktorí u nich absolvovali odbornú prax.

Základné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie **stanovené** príslušnými **normatívmi nebolo dodržané** celkom v **23** (60,5 %) kontrolovaných odboroch, pričom v **6** (15,8 %) z nich zistené nedostatky neumožňovali plnenie požiadaviek na profil absolventa. Pre výučbu odborov **bez stanoveného normatívu** školy **zabezpečili** vzdelávacie prostredie, ktoré vytváralo predpoklady pre splnenie cieľov vyučovania, pre realizáciu odborného vzdelávania v súlade so ŠVP.

Vybavenosť **učebnicami** schválenými ministerstvom školstva pre všeobecno-vzdelávacie predmety považovali pedagógovia za vyhovujúcu (*na niektorých predmetoch neboli vždy využívané zmysluplne*). Viacerí učitelia odborných predmetov uvádzali, že neaktuálne učebnice nahrádzajú vlastnými odbornými učebnými textami a prezentáciami, alebo na vyučovaní pracujú s rôznymi upravenými materiálmi z internetových zdrojov (*túto skutočnosť preukázali aj zistenia školských inšpektorov*) a žiakom ich poskytujú tiež v elektronickej podobe. Školy disponovali dostatkom odporúčaných kompenzačných pomôcok pre žiakov so zdravotným znevýhodnením (*títo žiaci však na sledovaných vyučovacích hodinách zvyčajne pracovali s rovnakými učebnými pomôckami ako intaktní žiaci*).

Základné pravidlá vnútorného režimu s cieľom zaistiť **bezpečnosť a ochranu žiakov**, ich ochranu pred násilím, diskrimináciou, šikanovaním formulovali SOŠ vo svojich **školských poriadkoch**²⁴, ktoré prerokovali s orgánmi školskej samosprávy a v pedagogických radách. Nekomplexne a málo premyslene zadefinované niektoré ustanovenia v dokumentoch nevytvárali však predpoklad, že pre žiakov je v subjektoch zaistená dostatočná bezpečnosť, účinná ochrana. Činnosť **žiackych školských rád**²⁴ usmerňovali určení pedagogickí zamestnanci, pričom ich základné aktivity boli sústredené na organizovanie a navrhovanie kultúrno-spoločenských podujatí, reálna participácia členov žiackych školských rád na smerovaní školy či podieľaní sa na návrhoch opatrení v oblasti výchovy a vzdelávania sa zvyčajne nepreukázala.

Viaceré pochybenia v **organizácii** vyučovania sa vyskytovali najmä v 1 zo sledovaných subjektov²⁵ – poradie a dĺžka prestávok neboli prerokované v pedagogickej rade a rade školy, pričom dĺžku prestávky po tretej vyučovacej hodine (*v právnej norme stanovenú najmenej na 20 minút*) škola určila na 5 minút; neakceptovala ani stanovený začiatok teoretického vyučovania (*o 7.00 hodine*) a výučbu začínala o 15 minút skôr; v odbore *grafik digitálnych*

²³ Súkromná hotelová akadémia, n. o., Drieňová 12, Banská Štiavnica; Stredná odborná škola obchodu a služieb, M. R. Štefánika 8, Krupina; Stredná odborná škola, Jesenského 903, Tisovec

²⁴ Viď správa – Bezpečnosť školského prostredia a vzťahy medzi aktérmi vzdelávania www.ssiba.sk

²⁵ Stredná odborná škola, Jesenského 903, Tisovec

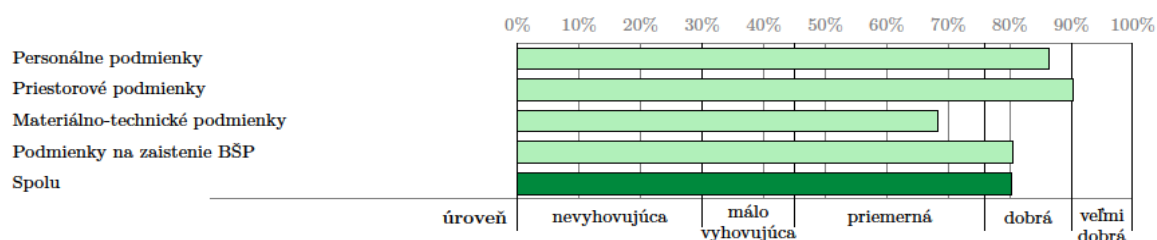
médií mali žiaci v jednom dni viac ako 8 vyučovacích hodín; nedostatkom bolo i nedodržanie predpísanej dĺžky hodiny (60 minút) priamej vyučovacej činnosti majstrov odbornej výchovy v odbornom výcviku a zároveň absentovalo podrobné rozpracovanie organizácie praktického vyučovania, vrátane jeho časového harmonogramu. Základné fyziologické, psychické a hygienické potreby žiakov nerešpektoval ďalší subjekt, v ktorom organizácia vyučovania vyžadovala presun žiakov medzi jednotlivými aj značne vzdialenými učebňami, pričom dĺžka viacerých prestávok trvala iba 5 minút. Vyhovujúce vzdelávacie prostredie neposkytli žiakom aj ďalšie 2 školy z dôvodu nedostatočného vykurovania školských dielní počas vyučovacieho procesu. Pri výchove a vzdelávaní nemali bezpečné prostredie, ale ani hygienicky vhodné podmienky zaistené na praktickom vyučovaní predovšetkým žiaci študijného odboru *mechanik elektrotechnik*²⁶ (pracovali s elektrickým náradím a prístrojmi, ktoré nespĺňali bezpečnostné predpisy a vo viacerých prípadoch nepoužívali osobné ochranné prostriedky, predpísaný pracovný odev a obuv; v čase sledovanej výučby nebol MOV na pracovisku pri práci žiakov sústavne prítomný; priestory dielní a hygienických zariadení boli výrazne znečistené a zároveň dielne sa nedali vetrať, pretože okná boli prelepené lepiacou páskou alebo pribité klinecami; teplota v dielnach v čase hospitácií nevystúpila nad 13°C) a v tej istej SOŠ sa na hodinách praktickej prípravy preukázalo závažné porušovanie bezpečnostných predpisov a nedodržiavanie predpísaných pracovných postupov i v skupine odborov *strojárstvo a ostatná kovospracujúca výroba*²⁷.

Negatívny dopad na úroveň vyučovania malo tiež zriaďovanie spoločných tried pre žiakov nepríbuzných odborov²⁸.

Niektoré školské a mimo školské aktivity boli uskutočnené bez primeraného poučenia žiakov o bezpečnom správaní a ochrane zdravia, niekde chýbali informované súhlasy zákonných zástupcov neplnoletých žiakov.

Podmienky výchovy a vzdelávania boli v školách na dobrej úrovni.

Graf č. 6 Podmienky výchovy a vzdelávania

Priebeh výchovy a vzdelávania

Úroveň a stav kľúčových kompetencií žiakov a vytváranie predpokladov na ich zabezpečenie sa sledovali na teoretickom (všeobecnom a odbornom) vzdelávaní a v praktickej príprave na 354 hospitáciách (celkom na 534 vyučovacích hodinách).

Vo **všeobecnom vzdelávaní** sa uskutočnilo **140** hospitácií (**142** vyučovacích hodín) v predmetoch zo vzdelávacích oblastí *jazyk a komunikácia* – slovenský jazyk a literatúra, slovenský jazyk a slovenská literatúra, maďarský jazyk a literatúra, anglický jazyk; *človek a príroda* – fyzika; *matematika a práca s informáciami* – matematika, informatika.

V **odbornom vzdelávaní** sa kontrolovalo celkom **41** študijných a učebných odborov. Na teoretickom odbornom vzdelávaní sa realizovalo **155** pozorovaní na **165** vyučovacích

²⁶ Stredná odborná škola technická, Nová 5249/6, Piešťany

²⁷ Stredná odborná škola technická, Nová 5245/9, Piešťany

²⁸ Stredná odborná škola technická, Nová 5249/6, Piešťany

hodinách, na praktickej príprave 59 hospitácií na 227 vyučovacích hodinách v predmetoch odborný výcvik, odborná prax, praktické cvičenia.

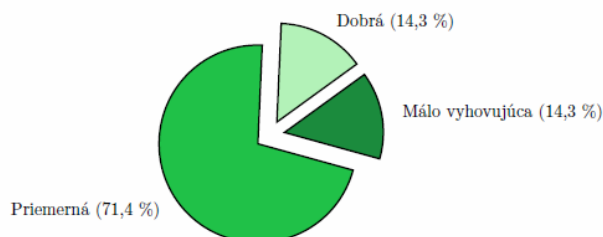
Stav a úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu na **teoretickom vzdelávaní** boli v 4 SOŠ hodnotené na **priemernej** úrovni, v 3 na **málo vyhovujúcej**²⁹ a v 1 škole na **nevyhovujúcej**³⁰. V oblasti **praktickej prípravy v technických odboroch** úroveň **dobrú** dosiahla 1 škola, **priemernú** 5 a 1 škola úroveň **málo vyhovujúcu**³¹, v **netechnických odboroch** 2 SOŠ **dobrú** a 2 **priemernú**.

Subjekty navštevovalo 2 384 žiakov, z nich bolo 167 so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (1 z nich bol žiakom zo sociálne znevýhodneného prostredia, ostatní patrili k žiakom so zdravotným znevýhodnením).

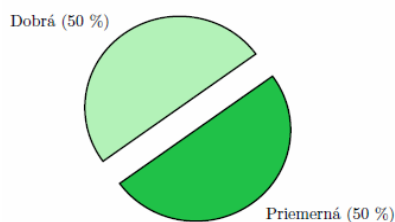
Graf č. 7 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia úrovni škôl v oblasti priebeh výchovy a vzdelávania (predmety **všeobecného a teoretického odborného vzdelávania**)

Graf č. 8 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia úrovni škôl v oblasti priebeh výchovy a vzdelávania (predmety **praktickej prípravy v technických odboroch**)

Graf č. 9 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia úrovni škôl v oblasti priebeh výchovy a vzdelávania (predmety **praktickej prípravy v netechnických odboroch**)

Výrazné negatívne zistenia v kontrolovaných predmetoch všeobecného vzdelávania a v skupinách študijných a učebných odborov v odbornom vzdelávaní

- učebné osnovy predmetu *slovenský jazyk a literatúra*³² neboli rozpracované v rozsahu inovovaných vzdelávacích štandardov; vyučovacie hodiny boli orientované výlučne

²⁹ Stredná odborná škola, Jesenského 903, Tisovec; Stredná odborná škola obchodu a služieb, M. R. Štefánika 8, Krupina; Súkromná hotelová akadémia, n. o., Drieňová 12, Banská Štiavnica

³⁰ Stredná odborná škola technická, Nová 5245/9, Piešťany

³¹ Stredná odborná škola, Nová 5245/9, Piešťany

³² Stredná odborná škola obchodu a služieb, Piešťanská 2262/80, Nové Mesto nad Váhom

- na chronológiu udalostí, enumeráciu literárnych diel autorov a biografické údaje z ich života, čo zodpovedalo zastaranému chronologickému modelu vzdelávania
- žiaci odboru *mechanik elektrotechnik*³³ na hodinách teoretického odborného vzdelávania riešili samostatne len úlohy zamerané na zapamätanie a porozumenie, pričom potrebovali pomoc učiteľa; obsahu preberaného učiva neporozumeli, nedokázali ho vysvetliť vlastnými slovami
 - nelogické zaradenie niektorých tematických celkov do jednotlivých ročníkov v odbore *mechanik elektrotechnik*³⁴ výrazne sťažovalo žiakom orientáciu v preberanej problematike, v logických súvislostiach a negatívne ovplyvnilo preukázanie sledovaných kompetencií
 - žiaci 3. ročníka odboru *programátor obrábacích a zváracích strojov a zariadení*³⁵ nedostali na hodinách praktickej prípravy príležitosť na preukázanie zručností a znalostí z dôvodu, že celý vyučovací deň (7 hodín) predmetu odborný výcvik realizovaný v školskej dielni mal charakter teoretického vyučovania s monologickým výkladom (*a využitím videonahrávky*) majstra odbornej výchovy; rovnako aj žiaci 1. ročníka boli len pozorovateľmi činností na strojoch, keďže samostatná práca žiakov bola po 15 minútach prerušená riaditeľom školy (*po intervencii Štátnej školskej inšpekcie*), pretože majster odbornej výchovy sám nedokázal správne nastaviť sústruh na výrobu určenej súčiastky a zaistiť podmienky na bezpečnú prácu (*nastavenie a ukážku práce prišiel predviesť žiak 3. ročníka*), žiaci následne vykonávali náhradnú prácu nesúvisiacu s naplánovanou témou
 - v odbore *hotelová akadémia*³⁶ polovica počtu žiakov počas praktickej prípravy nepracovala v bezprostrednom kontakte s vyučujúcou a nedostala spätnú väzbu o správnosti realizovaných činností; vyučujúca nerozvrhla praktické činnosti v nadväznosti na náročnosť realizovaných úloh, v dôsledku čoho ich žiaci nedokončili v určenom čase; niektoré praktické zručnosti žiakov neboli preukázané na požadovanej úrovni
 - v odbore *autoopravár – mechanik*³⁷ v predmetoch odborného teoretického vzdelávania na sledovaných hodinách vyučujúci neuplatnil efektívne stratégie vyučovania (*informácie sprostredkoval neprimerane rýchlym tempom, nepremyslene*), reagoval málo povzbudzujúco, vytváral napätú atmosféru, čo negatívne ovplyvnilo iniciatívu a sebadôveru žiakov
 - v odbore *cukrár*³⁸ počas práce na hodinách praktickej prípravy tretina žiakov nemala predpísanú obuv, osobné ochranné prostriedky a rozvíjanie pracovných návykov a zručností žiakov bolo negatívne ovplyvnené aj nesystematickou organizáciou práce (*striedanie výrobných činností a sanitačných prác*)

Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií žiakov v predmetoch všeobecného a teoretického odborného vzdelávania – učenie sa žiakov

V predmetoch všeobecného a teoretického odborného vzdelávania boli zistené rozdiely medzi preukázanou úrovňou **učenia sa žiakov** študijných a učebných odborov.

- V predmetoch **všeobecného** vzdelávania
 - učenie sa žiakov *študijných* odborov bolo hodnotené na málo vyhovujúcej úrovni
 - učenie sa žiakov *učebných* odborov bolo hodnotené na nevyhovujúcej úrovni

³³ Stredná odborná škola technická, Nová 5245/9, Piešťany

³⁴ Stredná odborná škola technická, Nová 5245/9, Piešťany

³⁵ Stredná odborná škola technická, Nová 5245/9, Piešťany

³⁶ Súkromná hotelová akadémia, n. o., Drieňová 12, Banská Štiavnica

³⁷ Stredná odborná škola obchodu a služieb, Piešťanská 2262/80, Nové Mesto nad Váhom

³⁸ Stredná odborná škola obchodu a služieb, M. R. Štefánika 8, Krupina

Žiaci *študijných* odborov síce nepreukázali *nevyhovujúcu* úroveň v žiadnom z kontrolovaných predmetov, avšak *málo vyhovujúca* bola zistená v predmetoch slovenský jazyk a literatúra a anglický jazyk.

Žiaci *učebných* odborov preukázali *nevyhovujúcu* úroveň v 2 predmetoch – slovenský jazyk a literatúra, anglický jazyk; úroveň *málo vyhovujúcu* v informatike.

- V predmetoch **teoretického odborného** vzdelávania

- učenie sa žiakov *študijných* odborov bolo hodnotené na priemernej úrovni
- učenie sa žiakov *učebných* odborov bolo hodnotené na málo vyhovujúcej úrovni

Úroveň *nevyhovujúcu* dosiahli žiaci študijných odborov *programátor obrábacích a zvracacích strojov a zariadení, mechanik počítačových sietí, mechanik elektrotechnik, grafik digitálnych médií*.

Rovnakú *nevyhovujúcu* úroveň dosiahli aj žiaci *učebných* odborov *mechanik opravár – stroje a zariadenia, strojárská výroba a hostinský, hostinská*.

Priamym pozorovaním výchovno-vzdelávacieho procesu sa zistilo, že ani jedna zo sledovaných spôsobilostí nebola žiakmi *učebných* ani *študijných* odborov v predmetoch **teoretického vzdelávania** preukázaná na úrovni dobrej alebo veľmi dobrej.

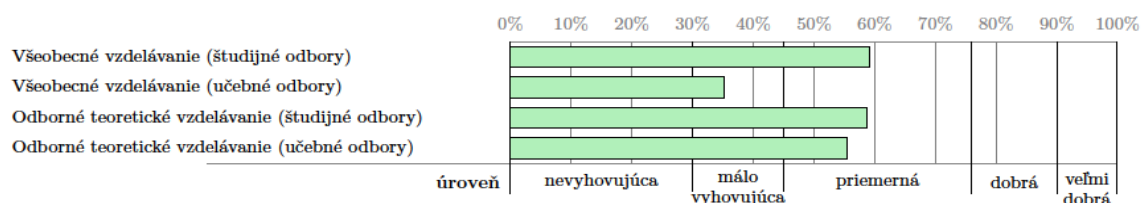
Na úrovni *nevyhovujúcej* boli preukázané poznávacie kompetencie a kompetencie k celoživotnému učeniu v predmetoch **teoretického odborného** aj všeobecného vzdelávania žiakov *učebných* odborov. Ostatné kompetencie preukázali žiaci týchto odborov na málo vyhovujúcej úrovni v obidvoch skupinách predmetov (*všeobecného a teoretického odborného vzdelávania*), s výnimkou komunikačných a občianskych spôsobilostí v predmetoch **teoretického odborného vzdelávania** (*úroveň priemerná*).

Žiaci *študijných* odborov nemali žiadnu z kompetencií hodnotenú na *nevyhovujúcej* úrovni, ale na málo vyhovujúcej boli preukázané 4 zo sledovaných kompetencií v predmetoch všeobecného vzdelávania (*poznávacie, občianske a sociálne zručnosti i kompetencie k celoživotnému učeniu sa*).

Najlepšie preukázané, aj keď len na priemernej úrovni, boli **komunikačné** kompetencie (*žiaci učebných odborov ich v predmetoch všeobecného vzdelávania preukázali na málo vyhovujúcej úrovni*). Žiaci sa zväčša vyjadrovali spisovne, v študijných odboroch aj s primeraným uplatnením odbornej terminológie (*s čím mali žiaci učebných odborov vo veľkej miere problém*). Na tretine sledovaných hodín však neboli pozorované ucelené, plynulé jazykové prejavy, žiaci sa vyjadrovali stroho, čo významne sťažovalo efektívnu spoluprácu. Ich komunikácia prebiehala najmä smerom k vyučujúcim z dôvodu, že príležitosť pracovať vo dvojiciach alebo v tíme mali vo veľmi malej miere, do rozhovoru boli zapojení len najaktívnejší žiaci. Učitelia síce počas svojho výkladu kládli otázky na vybavovanie poznatkov, overovanie pojmov a vzťahov, ale nepožadovali od žiakov odôvodnenie odpovedí. Príležitosť na zmysluplné získavanie či spracovávanie informácií prostredníctvom počítačových programov alebo aplikácií dostali žiaci zriedka, ale na niekoľkých hodinách tieto možnosti pozitívne ovplyvnili edukáciu (*preukázali primerané zručnosti*). Niektorí žiaci, ktorým bolo umožnené prezentovať vopred pripravený výsledok svojej práce (*vyhotovený aj vo forme domácej úlohy*) pomocou počítačového programu, neboli schopní plynulého prejavu, vo vysokej miere boli závislí na písomných podkladoch a nevyjadrovali vlastné hodnotiace postoje k spracovaným faktom.

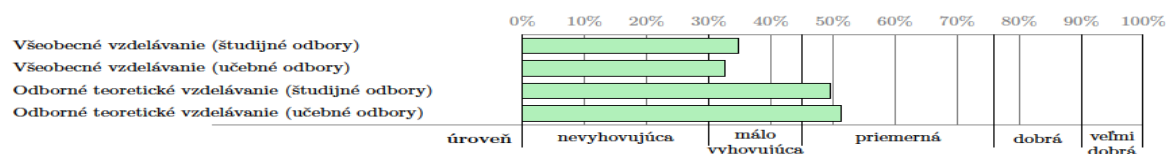
Na prevažnej väčšine vyučovacích hodín žiaci dostali príležitosť pracovať s *textom* (*obsahu porozumeli, vedeli v ňom vyhľadať základné informácie*), ale nie na vyššej úrovni (*možnosť analyzovať text dostali žiaci na dvoch tretinách hodín, hodnotiť a posudzovať však len na menej ako polovici sledovaných hodín*). Ak takúto možnosť mali, tretina z nich ju nedokázala využiť (*najmä žiaci učebných odborov*).

Graf č. 10 Úroveň **komunikačných** kompetencií v kontrolovaných predmetoch všeobecného a odborného teoretického vzdelávania

Občianske kompetencie preukázali žiaci na úrovni málo vyhovujúcej (*na najnižšej úrovni boli zistené v predmetoch všeobecného vzdelávania*) najmä preto, že vyučujúci často (*štvrtina sledovaných hodín*) nevyužili potenciál preberanej témy na stimulovanie žiakov k vyjadreniu svojich názorov. Svoj postoj prevažne dokázali vyjadriť (*napriek tomu, že formulácie žiakov učebných odborov boli často heslovité a zväčša len reagovali na podnet vyučujúceho*), ale bez argumentačnej podpory z dôvodu nevedomosti alebo neochoty (*pasívni boli častejšie žiaci učebných odborov*), čo nevedlo k diskusii. Okrem slabej stimulácie k diskusii znižovalo rozvíjanie týchto kompetencií aj prezentovanie názorov opakovane tých istých, aktívnejších žiakov.

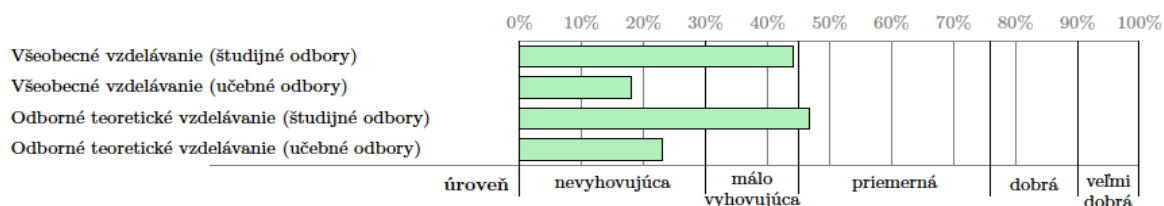
Graf č. 11 Úroveň **občianskych** kompetencií v kontrolovaných predmetoch všeobecného a odborného teoretického vzdelávania

Kompetencie k **celoživotnému učeniu** sa neboli preukázané ani rozvíjané dostatočne (*nevyhovujúca úroveň*). Ich rozvoj znižovala najmä absencia priestoru na hodnotenie vlastných a rovesníckych výkonov (*nielen u žiakov učebných, ale aj študijných odborov*) i menej časté uplatnené formatívne hodnotenie vyučujúcich (*uskutočnené len na dvoch tretinách hodín*), ktoré žiakov len slabo podnecovalo k úvahe nad vlastným procesom učenia sa a nestimulovalo k podávaniu lepších výkonov i k ďalšiemu vzdelávaniu. Táto skutočnosť sa následne prejavila v tom, že ak žiaci príležitosť dostali, nevedeli ju využiť. Žiaci učebných odborov takmer na polovici sledovaných hodín nereagovali na hodnotenie svojho výkonu od učiteľov, nekorigovali svoj proces učenia sa, iba o niečo lepšie upravili svoje konanie žiaci študijných odborov (*príležitosť reagovať na hodnotenie svojho výkonu od rovesníkov alebo učiteľov žiaci nedostali na troch štvrtinách sledovaných hodín*).

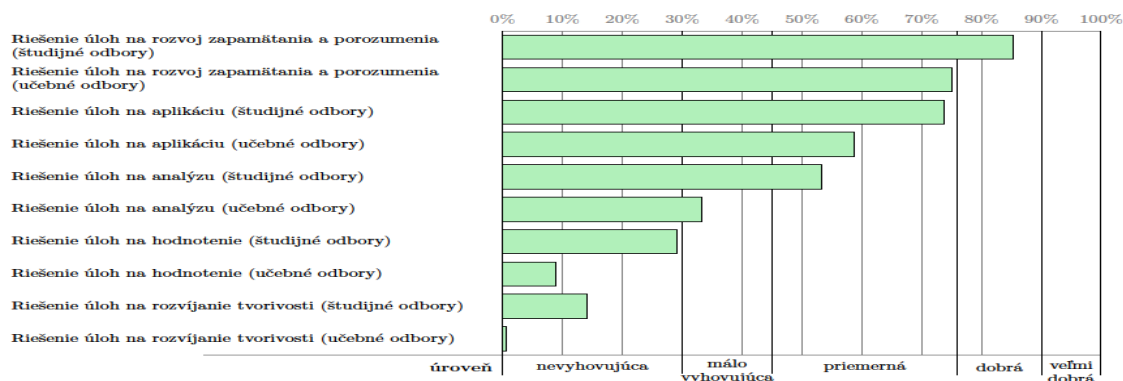
Potrebu autonómneho učenia si uvedomovali vo väčšej miere žiaci študijných odborov, ktorí boli aktívnejší a viac sústredení na učenie. Nízka miera vzájomnej kooperácie a vyučujúcimi nedôsledné diferencovanie činností podľa individuálnych potrieb žiakov prevažným zadávaním úloh s rovnakou náročnosťou (*polovica vyučovacích hodín*) v nich však nepodnecovali iniciatívnosť pri navrhovaní nových riešení (*zapájali sa najmä do činností naplánovaných pedagógmi a plnili ich pokyny pri samostatnej alebo frontálnej práci*), ani potrebu identifikovať príčiny svojich chýb (*možnosť uviesť si chybu a pracovať s ňou nemali príležitosť na päť hodín; priebežne overovať správnosť a efektivitu svojich postupov nedokázali takmer na polovici hodín aj preto, že učitelia reagovali iba na správne odpovede žiakov a niekedy sa spoliehali len na frontálne overovanie plnenia úloh*).

Graf č. 12 Úroveň kompetencií k **celoživotnému** učeniu sa v kontrolovaných predmetoch všeobecného a odborného teoretického vzdelávania

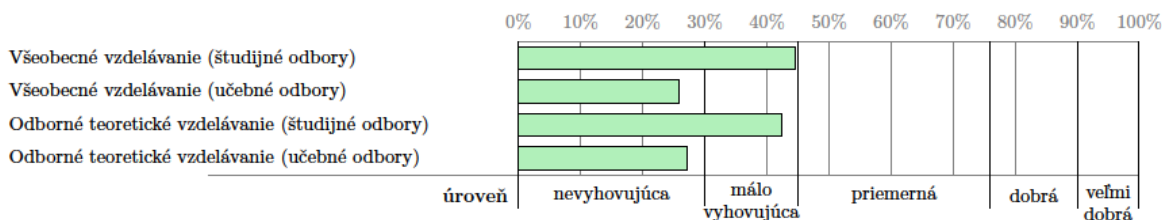

Poznávacie kompetencie (úroveň *málo vyhovujúca*) preukázali žiaci najmä prostredníctvom riešenia úloh na *zapamätanie a porozumenie* počas fixácie učiva v úvode a v závere vyučovacích hodín. Prevažne porozumeli obsahu učiva, vedeli obsah vysvetliť vlastnými slovami a odlíšiť podstatné informácie od nepodstatných. Schopnosť využiť poznatky pri riešení úloh na *aplikáciu* v známych, ale i neznámych situáciách prejavili viac žiaci študijných odborov, pričom so zadaniami pracovali väčšinou samostatne (*príležitosti na aplikovanie získaných vedomostí v reálnych situáciách vyučujúci nevytvárali na štvrtine sledovaných hodín*). Žiaci vyšších ročníkov študijných odborov dokázali aplikovať vedomosti aj z predchádzajúcich ročníkov, prípadne prepájať poznatky z iných vyučovacích predmetov. Rozvíjanie vyšších myšlienkových procesov v edukácii nebolo dostatočne podnecované vytváraním príležitostí na riešenie analytických úloh, úloh na hodnotenie a tvorivosť. Vykonávať *analýzu* informácií a porovnávať vzťahy medzi nimi žiaci študijných odborov zväčša vedeli, nedostali však príležitosť na vyjadrenie svojho názoru podloženého argumentmi. Žiakom učebných odborov častejšie chýbalo analytické myslenie i schopnosť argumentácie, málokedy riešili tieto úlohy úplne samostatne, bez pomoci učiteľov. Pri *hodnotiacich* úlohách (*nezadávaných na viac ako polovicu vyučovacích hodín u žiakov študijných odborov a na dvoch tretinách hodín u žiakov učebných odborov*) žiaci študijných odborov prevažne vedeli posudzovať správnosť a pravdivosť informácií a vyjadriť svoj úsudok. Úlohy na rozvíjanie *tvorivosti* boli zadávané ojedinele, pričom žiaci učebných odborov ich riešiť nedokázali. Rozvíjanie týchto spôsobilostí výrazne obmedzovalo aj nejasné stanovenie výchovno-vzdelávacích cieľov vyučovania (*často boli zamerané viac na program vyučovacej hodiny ako na merateľný výkon žiakov*) a uplatnenie neefektívnych stratégií vyučovania založených najmä na frontálnej práci s dominantným postavením vyučujúcich a málo premyslenom výbere úloh. Negatívom sa javilo aj neuplatnenie bádateľských aktivít založených na tvorivosti a vlastnej poznávacej činnosti žiakov (*len na polovicu vyučovacích hodín využívali učitelia metódy a formy práce smerujúce k aktívnemu činnostnému učeniu sa žiaka a umožnili žiakom slobodnú voľbu pri výbere úloh, zameraných na objavovanie, tvorenie a iniciatívu*) i málo účelné využitie materiálnych prostriedkov vyučovacieho procesu (*na tretine sledovaných hodín neboli využité vhodne a zmysluplne vo vzťahu k stanoveným cieľom vyučovania*), čím neboli žiakom vytvorené vhodné podmienky na osvojenie poznatkov, pochopenie vzťahov a súvislostí, na uľahčenie procesu ich učenia sa.

Graf č. 13 Úroveň **poznávacích** kompetencií pri riešení zadávaných úloh

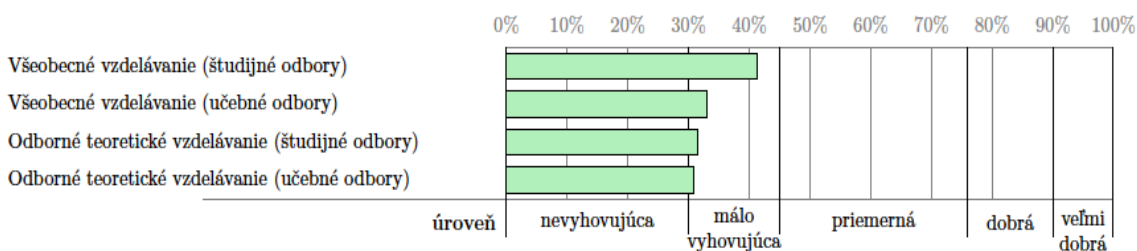

Graf č. 14 Úroveň **poznávacích** kompetencií v kontrolovaných predmetoch všeobecného a odborného teoretického vzdelávania

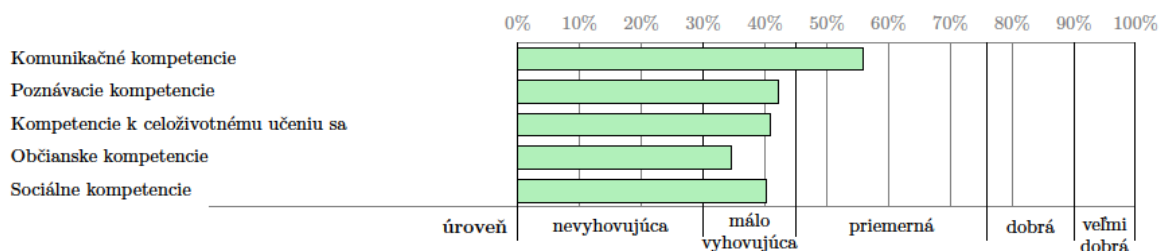
Edukácia prebiehala v pozitívnej atmosfére vytvorenej vyučujúcimi, ku ktorej prispeli žiaci dodržiavaním stanovených pravidiel správania sa a vzájomnou toleranciou. Preukázanie **sociálnych** kompetencií však výrazne limitovala nízka miera uplatňovania kooperatívneho vyučovania (*na dvoch tretinách hospitovaných hodín žiaci nemali príležitosť preberať zodpovednosť za plnenie úloh ani vzájomne si pomáhať*). Ak však takúto možnosť mali, kooperovali a pri vzájomnej interakcii prevažne konštruktívne diskutovali (*aj keď niektorí preferovali samostatnú prácu s následnou vzájomnou kontrolou výsledkov v rámci svojej skupiny, čím nenaplnili účel kooperácie v uplatnenej forme vyučovania*). Zväčša dokázali prezentovať svoju prácu, menej už zdôvodňovali jej výsledok (*na túto činnosť dostali príležitosť len ojedinele*). Na niektorých hodinách absencia určenia pravidiel a menej ústretová komunikácia indikovali, že pre žiakov nebola kooperatívna forma práce obvyklou súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu.

Graf č. 15 Úroveň **sociálnych** kompetencií v kontrolovaných predmetoch všeobecného a odborného teoretického vzdelávania

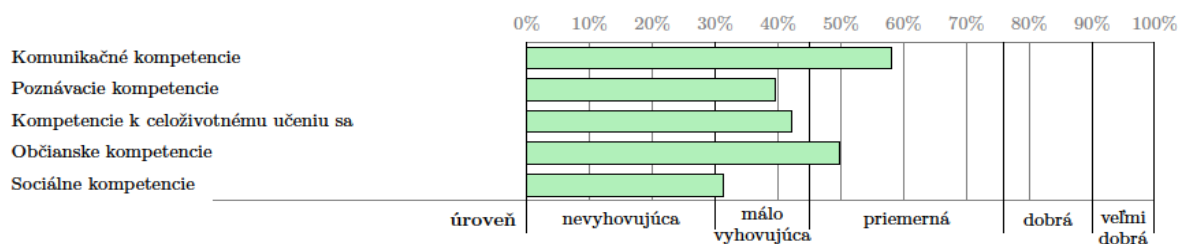

Učenie sa žiakov v kontrolovaných predmetoch teoretického vzdelávania v študijných a učebných odboroch bolo na málo vyhovujúcej úrovni.

Graf č. 16 Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií v kontrolovaných **predmetoch všeobecného vzdelávania**

Graf č. 17 Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií v kontrolovaných **predmetoch odborného teoretického vzdelávania**

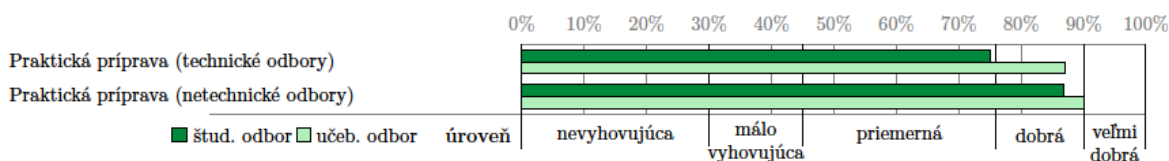
Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií žiakov v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy – učenie sa žiakov

Učenie sa žiakov učebných aj študijných odborov bolo v predmetoch praktickej prípravy hodnotené na priemernej úrovni, pričom ani jedna z kľúčových kompetencií nebola preukázaná na nevyhovujúcej úrovni (*ani v študijných ani v učebných odboroch*). Žiaci netechnických odborov (*napriek tomu, že celková úroveň učenia sa žiakov bola v technických i netechnických odboroch rovnaká*) preukázali viac zručností a schopností (*najmä v sociálnych zručnostiach a kompetenciách k celoživotnému učeniu*) ako žiaci v technických odboroch.

Silnou stránkou (*úroveň dobrá*) vyučovacieho procesu bolo preukázanie **pracovných návykov a zručností** žiakov v technických i netechnických odboroch (*žiaci netechnických učebných odborov ich preukázali na veľmi dobrej úrovni, ostatní na dobrej*). Ciele vyučovania boli najmä v netechnických odboroch primerané, zrozumiteľne špecifikovali očakávané výsledky, v technických odboroch však neboli jasne stanovené až na štvrtine vyučovacích hodín. Ich plnenie bolo podporované sprístupňovaním obsahu učebnej témy v súlade s učebnými osnovami, ale nie vždy časovým zosúladením obsahu teoretického a praktického vyučovania (*najmä v technických odboroch, kde vyučujúci nezosúladili obsah na takmer pätine vyučovacích hodín*), čo obmedzovalo prepájanie teoretických vedomostí s praktickými zručnosťami žiakov. V procese výučby pedagógovia zabezpečili žiakom pre vykonávanie praktickej prípravy prostredie, ktoré nieslo znaky reálneho prostredia budúceho povolania. Žiaci pracovali prevažne v bezprostrednom kontakte s vyučujúcimi a získavali pracovné návyky v podmienkach zodpovedajúcich odboru. Dodržiavali (*až na niektoré výnimky*) pravidlá bezpečnosti pri práci a používali predpísané ochranné pomôcky. Pracovali zodpovedne, zväčša poznali správne pracovné postupy a prejavili adekvátnu manuálnu zručnosť a primeranú samostatnosť (*niektorí žiaci technických študijných odborov nemali dostatočné teoretické vedomosti, v menšej miere dokázali integrovať teoretické poznatky a pracovné zručnosti, potrebovali usmernenie učiteľa* –

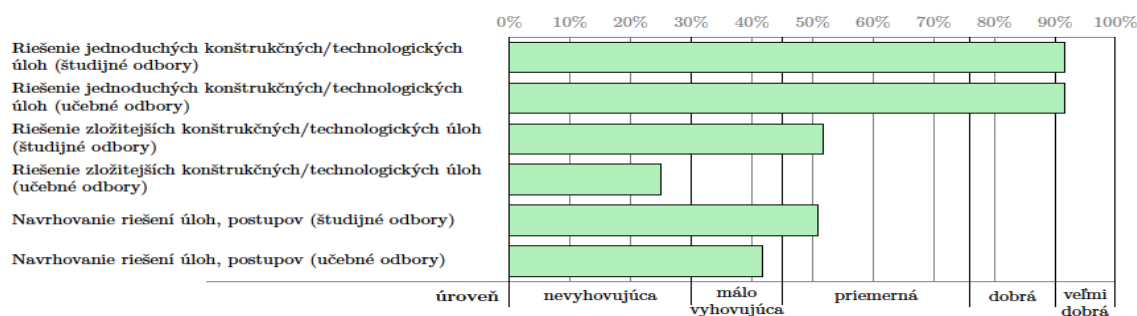
uvedené zistenia súviseli aj so skutočnosťou, že na rozdiel od žiakov učebných odborov vo väčšej miere riešili zložitejšie technologické úlohy). Niekedy nevyhotovili úlohu v dohodnutom čase, čo bolo spôsobené i menej efektívnym rozvrhnutím praktických činností vyučujúcimi v nadväznosti na náročnosť realizovaných úloh (vyučujúci na takmer polovici sledovaných hodín neoptimalizovali učebnú záťaž s ohľadom na rozdielne zručnosti žiakov zadávaním úloh s rovnakou náročnosťou, v prípade potreby však poskytovali doplňujúci výklad pri riešení úloh). Pri svojej práci vedeli využívať informačné technológie a výukové programy (na polovici sledovaných hodín však nedostali príležitosť na prácu s nimi aj napriek tomu, že niekedy pracovali v odborných učebniach vybavených počítačmi; charakter niektorých úloh si ich využitie nevyžadoval).

Graf č. 18 Úroveň **pracovných** (praktických) návykov a zručností v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy

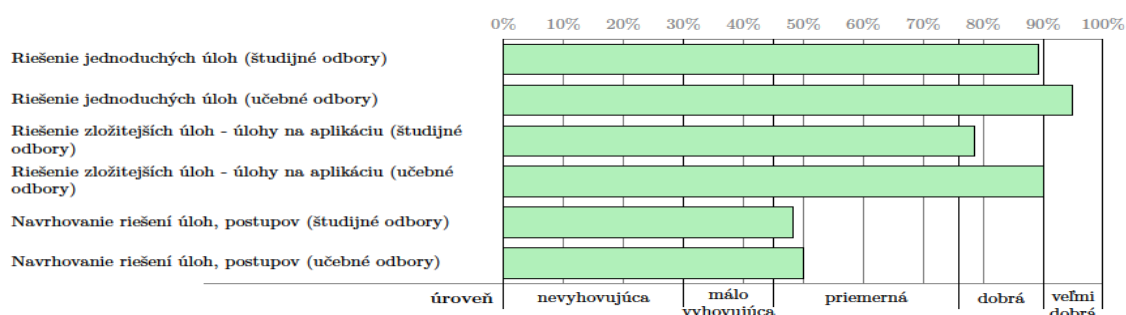

Tvorivé myslenie preukázali žiaci na priemernej úrovni aj z dôvodu, že vyučujúci na pätine sledovaných hodín neuplatňovali také stratégie vyučovania, ktoré by smerovali k aktívnemu učeniu sa žiakov (*ojedinele bolo tvorivé myslenie podporované zadávaním individuálnej úlohy pre každého žiaka*). Žiaci študijných aj učebných odborov (*technických i netechnických*) na dobrej úrovni vykonávali *jednoduché* technologické postupy a uplatňovali základné postupy pri manipulácii so surovinami, materiálmi a tovarom (*pozitívnym zistením bolo, že žiaci dvojročných učebných odborov, ktorí mali v menšej miere príležitosti riešiť zložitejšie úlohy, na niektorých hodinách zvažovali klady a zápory zvoleného postupu jednoduchých činností, ktoré vykonávali*). Rozdiely medzi žiakmi technických a netechnických odborov sa preukázali pri riešení *zložitejších* úloh. Kým v netechnických odboroch (*študijných aj učebných*) dostali možnosť pracovať s aplikačnými úlohami na takmer všetkých sledovaných hodinách (*žiaci, prevažne v učebných odboroch, prejavili primerané zručnosti a schopnosť aplikácie získaných vedomostí a odborných zručností pri riešení nových úloh, vedeli využiť odborné teoretické poznatky v konkrétnych pracovných činnostiach*), žiaci technických odborov nedostali na viac ako tretine hodín príležitosť riešiť technologicky a konštrukčne zložitejšie úlohy; ak ich riešili, preukázali požadované zručnosti, aj keď najmä v učebných odboroch vyžadovali pomoc vyučujúcich. Samostatne *navrhovať* postupy riešenia zložitejších úloh, porovnávať ich klady a zápory i formulovať závery nedostali možnosť na viac ako tretine vyučovacích hodín. V technických odboroch (*študijných aj učebných*) si plnenie úloh na pracoviskách často vyžadovalo jasne stanovené dodržiavanie technologických postupov (*žiaci často pracovali podľa vopred pripravenej schémy*) pod priamym dohľadom vyučujúceho, čím bol čiastočne obmedzený rozvoj samostatnej tvorivosti žiakov. Napriek tejto skutočnosti, ak žiaci príležitosť dostali, prevažne samostatne navrhovali technologické riešenia, ktoré niesli znaky nápaditosti a navrhovali viaceré postupy, ktoré medzi sebou alebo s vyučujúcim konzultovali (*klady a zápory riešení však najmä žiaci učebných odborov zdôvodniť nevedeli*). V netechnických odboroch mierne vyššiu mieru tvorivosti pri pracovných činnostiach preukázali žiaci učebných odborov, ktorí vedeli identifikovať a formulovať problémy i navrhnúť ich riešenia (*v netechnických odboroch preukázali žiaci učebných odborov tvorivé myslenie vo všetkých typoch úloh na vyššej úrovni ako žiaci študijných odborov*).

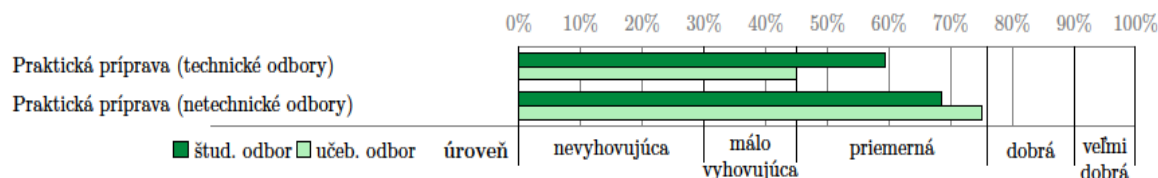
Graf č. 19 Úroveň **tvorivého myslenia** žiakov pri riešení zadávaných úloh v technických odboroch

Graf č. 20 Úroveň **tvorivého myslenia** žiakov pri riešení zadávaných úloh v netechnických odboroch

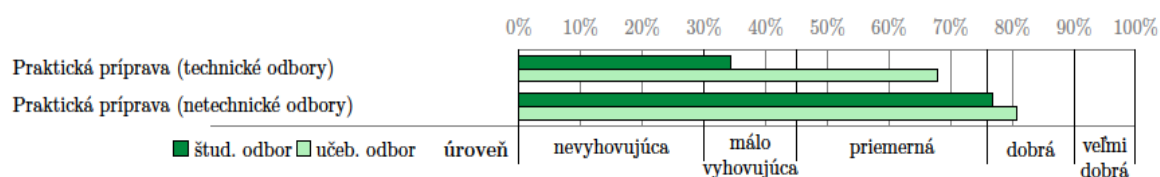

Graf č. 21 Úroveň **tvorivého myslenia** žiakov v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy

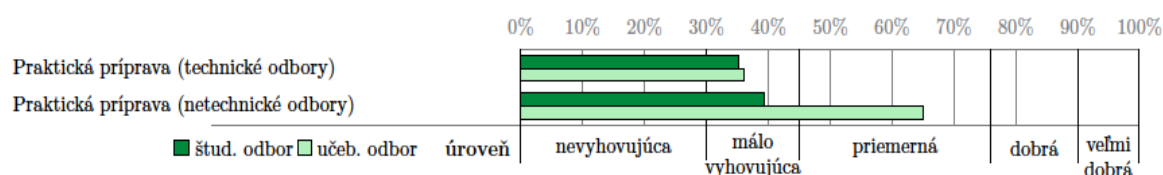
Najväčšie rozdiely medzi žiakmi technických a netechnických odborov sa preukázali v **sociálnych** kompetenciách (*žiaci technických odborov ich preukázali na málo vyhovujúcej a žiaci netechnických odborov na dobrej úrovni*). V obidvoch skupinách odborov prejavili tieto zručnosti tým, že dodržiavali dohodnuté pravidlá správania sa a uplatňovali ústretovú komunikáciu so spolužiakmi i vyučujúcimi, rešpektovali sa. Výrazne negatívnu sa však javila skutočnosť, že na kooperatívnu prácu žiaci technických študijných odborov nedostali príležitosť až na troch štvrtinách sledovaných hodín (*ak mali vytvorenú príležitosť, zväčša vedeli kooperovať, konštruktívne diskutovať a prezentovať výsledky svojej práce*). Naopak, žiaci učebných odborov v tejto skupine mali viac možností počas praktickej prípravy pracovať v tíme, ale v tejto činnosti prejavili menej zručností ako žiaci študijných odborov. Žiaci netechnických odborov (*študijných aj učebných*) pracovali vo dvojiciach alebo v tíme na prevažnej väčšine hodín, preberali zodpovednosť za plnenie úloh, vzájomne si pomáhali a vedeli výsledok svojej práce prezentovať a objektívne posúdiť i keď niekedy neprejavili primeranú schopnosť zdôvodnenia a vyžadovali si kladenie pomocných otázok.

Graf č. 22 Úroveň **sociálnych** kompetencií v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy

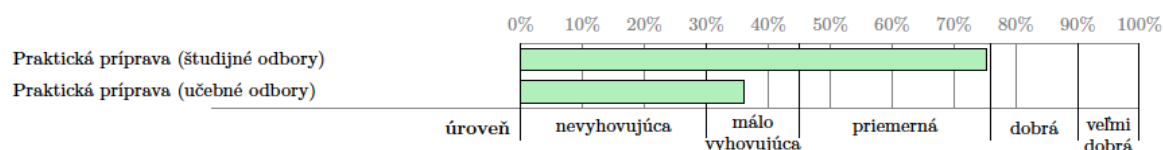
Žiaci zvyčajne prejavovali záujem o učenie sa, pozitívne pristupovali k zadaným úlohám, akceptovali poskytnutú spätnú väzbu od vyučujúcich, prevažne aktívne reagovali na ich podnety a na rozdiel od predmetov teoretického vzdelávania následne dokázali korigovať svoje konanie s dopadom na kvalitu výkonu. Napriek uvedenému kompetencie **k celoživotnému učeniu sa** nepreukázali v plnej miere, pretože vyučujúci im nevytvorili dostatočné príležitosti na ich rozvíjanie. Na prevažnej väčšine hodín pedagógovia síce uplatnili formatívne hodnotenie, pri ktorom kombinovali chválu a kritiku týkajúcu sa kvality výkonu žiaka, avšak možnosť na hodnotenie učebného výkonu dali žiakom len v malej miere. Na vyššej úrovni (*priemernej*) prejavili tieto kompetencie žiaci netechnických odborov, ktorí vedeli zhodnotiť svoju činnosť a určiť nedostatky a kvality vo vlastnom učení. V rámci tejto skupiny však boli pozorované rozdiely medzi žiakmi študijných (*úroveň málo vyhovujúca*) a učebných odborov (*úroveň priemerná*), ktoré spočívali najmä v hodnotení výsledkov rovesníckej činnosti a tiež v adekvátnej argumentácii. Žiaci technických odborov preukázali túto kompetenciu na úrovni málo vyhovujúcej (*rovnako v študijných aj učebných odboroch*). Zväčša nevedeli určiť svoje silné a slabé stránky, ani argumentovať a až na dvoch tretinách vyučovacích hodín nedostali príležitosť na hodnotenie výsledkov činnosti spolužiakov.

Graf č. 23 Úroveň kompetencií k **celoživotnému učeniu sa** v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy

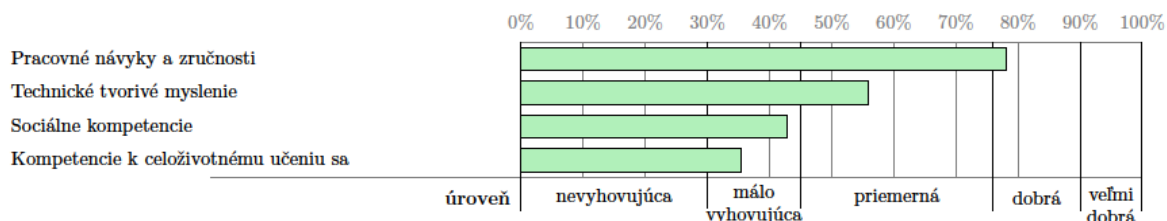
V netechnických odboroch bola hodnotená aj úroveň **komunikačných** kompetencií žiakov. V predmetoch praktickej prípravy bol ich rečový prejav kultivovaný, žiaci prevažne zrozumiteľne prezentovali svoje vedomosti a zručnosti, ale s menej dôsledným uplatnením odbornej terminológie (*v učebných odboroch preukázali komunikačné zručnosti len na málo vyhovujúcej úrovni*). Pracovať s odborným textom mali viac príležitostí žiaci študijných odborov (*v učebných odboroch ani na jednej vyučovacej hodine nepracovali s odborným textom*), ale ojedinele nevedeli získané informácie analyzovať a využiť pri svojej práci, potrebovali pomoc vyučujúceho.

Graf č. 24 Úroveň **komunikačných** kompetencií v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy

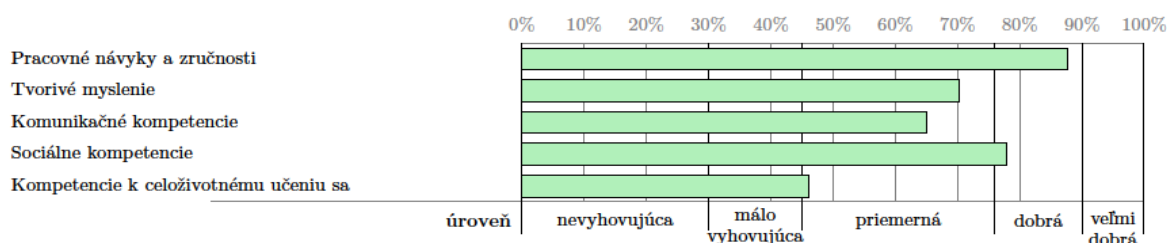

Učenie sa žiakov v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy v študijných a učebných odboroch (technických aj netechnických) bolo na priemernej úrovni.

Graf č. 25 Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií žiakov **technických** odborov v kontrolovaných predmetoch **practickej prípravy**

Graf č. 26 Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií žiakov **netechnických** odborov v kontrolovaných predmetoch **practickej prípravy**

Vyjadrenia fyzických a právnických osôb k vedomostiam a zručnostiam žiakov vykonávajúcich praktickú prípravu na ich pracoviskách

Štátna školská inšpekcia oslovila fyzické a právnické osoby, na pracoviskách ktorých sa na základe vyhotovených dohôd realizoval odborný výcvik pre žiakov kontrolovaných subjektov. Cieľom bolo zistiť rozsah, obsah i úroveň školou poskytovaného odborného vzdelávania vo vzťahu k požiadavkám, ktoré firmy definovali ako budúci možní zamestnávateľia žiakov. Zo 118 oslovených poskytlo spätnú väzbu 75 (64 %).

Podľa vyjadrení zamestnávateľov sa praktická príprava vždy uskutočňovala podľa stanovených pravidiel a schváleného organizačného zabezpečenia, zároveň všetci považovali spoluprácu so školami za prospešnú. Za najvýraznejšie nedostatky označili mnohí z nich nízke získané zručnosti žiakov pri práci s výpočtovou technikou (*spracovanie informácií prostredníctvom odborného softvéru, programov na spracovanie textu, tabuliek*) a odbornou literatúrou, ale aj orientáciu v právnych normách. Zhodli sa aj na tom, že žiaci na málo vyhovujúcej úrovni preukázali komunikačné kompetencie, a to nielen z cudzieho jazyka (aj v študijných odboroch *obchodná akadémia, hotelová akadémia*). Podľa ich názorov jednotlivci boli menej schopní efektívne pracovať v tíme (*u žiakov absentovalo aktívne počúvanie ako podmienka konštruktívnej komunikácie počas tímovej práce*) a riešiť problémové situácie. Nedostatočným sa javil tiež rozhľad žiakov v nových technológiách (*niektorí zamestnávateľia žiakov v technických odboroch považovali dodržiavanie technologickej disciplíny za základ práce, kreativita z ich pohľadu nebola dôležitá*).

Záver

Žiaci preukázali vo **výchovno-vzdelávacom procese** sledované kompetencie v predmetoch teoretického vzdelávania len na málo vyhovujúcej úrovni a v predmetoch praktickej prípravy na úrovni priemernej. Edukačný proces bol výrazne negatívne ovplyvnený

nevytvorením adekvátnych predpokladov na rozvíjanie kľúčových spôsobilostí vyučujúcimi. Oslabovalo ho nedostatočné cieľavedomé formulovanie problémových úloh, ktoré by viedli žiakov k samostatnému mysleniu i neuspokojivý proces posudzovania alternatív riešení a vyvodzovania záverov podporovaných argumentmi, teda nevyužívanie takých metód a foriem práce, ktoré by smerovali k aktívnemu činnostnému učeniu sa žiakov, k podpore ich tvorivosti a iniciatívnosti pri získavaní poznatkov. Vyučujúci tiež v plnej miere neuplatňovali formatívne hodnotenie s optimálnou mierou chvály a kritiky, ktoré by žiakom poskytlo užitočnú spätnú väzbu o ich učení sa a stimulovalo ich k podávaniu lepších výkonov a k ďalšiemu vzdelávaniu. Negatívom edukácie bolo aj neoptimalizovanie učebnej záťaže každého žiaka s ohľadom na jeho individuálne schopnosti a potreby i nepodnecovanie žiakov k hodnoteniu svojho učebného výkonu. Celková nedostatočná úroveň učenia sa žiakov však bola spôsobená aj skutočnosťou, že niektorí si v plnej miere neuvedomovali potrebu autonómneho učenia sa ako prostriedku sebarealizácie a osobného rozvoja, často nedokázali hodnotiť svoju činnosť a monitorovať správnosť a efektivitu svojich postupov.

V oblasti **podmienky výchovy a vzdelávania** patrilo k silným stránkam *personálne* zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu, ktoré bolo v prevažnej miere zaistené pedagogickými zamestnancami spĺňajúcimi požadované kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky. Táto skutočnosť sa však neprejavila v celkovej kvalite sledovaného vyučovacieho procesu, profesijné kompetencie časti pedagogických zamestnancov sa vyznačovali značnými rezervami.

Odbornosť vyučovania všeobecných predmetov bola najvyššia (91,7 %), o niečo nižšia bola v študijných a učebných odboroch v predmetoch praktickej prípravy (89,8 %), v odbornom teoretickom vzdelávaní ju riaditelia škôl zabezpečili celkom v študijných a učebných odboroch na 88,1 %.

SOŠ disponovali primeranými *priestorovými podmienkami* a rovnako aj *materiálnym a prístrojovým vybavením* pre uskutočňovanie *všeobecného vzdelávania*, čo vytváralo predpoklady na vhodné zabezpečenie výchovno-vzdelávacích cieľov vyplývajúcich zo školských programov. Zaistenie *podmienok* pre *odborné vzdelávanie* sa sledovalo v 38 odboroch so schváleným normatívom materiálno-technického a priestorového zabezpečenia a v 3 odboroch bez normatívu, pričom nedostatky, ktoré podstatným spôsobom ovplyvňovali kvalitu vzdelávania, boli zistené predovšetkým pri praktickom vyučovaní. Žiaci vo väčšine odborov nemali pri výuke k dispozícii všetko potrebné vybavenie, a tak pre rozvíjanie ich profesijných zručností nebolo vždy vytvorené optimálne vzdelávacie prostredie. V 6 (15,8 %) kontrolovaných odboroch výrazné neakceptovanie normatívov malo negatívny dopad na plnenie požiadaviek na profil absolventa, neumožňovalo realizovať výchovno-vzdelávací proces v súlade s učebnými osnovami.

Vyhovujúce *podmienky* pre *vzdelávanie* nezaistila najmä 1 zo sledovaných SOŠ, ktorá žiakom na praktickom vyučovaní neposkytla bezpečné a hygienicky vhodné prostredie a rovnako v 1 subjekte sa zistilo výrazné nerešpektovanie základných potrieb (*fyziologicalkých a hygienických*) žiakov nedodržaním stanovenej *organizácie* vyučovania na teoretickom vzdelávaní. Na zaistenie bezpečnosti a ochrany svojich žiakov určili subjekty základné pravidlá, ktoré formulovali v *školských poriadkoch*, ale prevažne ich nekomplexné zadefinovanie vyvolávalo pochybnosti o tom, či sú nastavené účinne.

Výchova a vzdelávanie sa v sledovaných školách nerealizovali podľa príslušných štátnych vzdelávacích programov prostredníctvom *školských vzdelávacích programov* z dôvodu nedostatkov vo vypracovaných učebných plánoch alebo učebných osnovách. Učebné plány škôl neakceptovali rámcové učebné plány a poznámky k týmto plánom, učebné osnovy neboli rozpracované v rozsahu vyučovania jednotlivých vyučovacích predmetov podľa učebných plánov škôl, ale najmä neboli rozpracované najmenej v rozsahu príslušných

vzdelávacích štandardov, čo malo negatívny dopad na plnenie štátom garantovaného obsahu vzdelávania.

Napriek tomu, že viacerí riaditelia škôl uvádzali v rozhovoroch so školskými inšpektormi pozitívne výsledky svojej kontrolnej činnosti, zistené pochybenia v oblasti **riadenie** preukázali jej nízku funkčnosť hlavne vo vzťahu ku kvalite výchovno-vzdelávacieho procesu. Účinnosť **kontrolného systému** znižovalo sledovanie úrovne edukácie prednostne len na základe formálnych hospitačných záznamov, ktoré neboli sústredené na učebnú činnosť žiaka a vyhodnocovanie vyučovania jednotlivých pedagógov bez formulovania odporúčaní na zlepšenie. Zároveň prevládajúce sporadické priame sledovanie procesu výučby nemohlo vedúcim pedagogickým zamestnancom poskytnúť dostatok podkladov na posúdenie kvality profesijných kompetencií učiteľov či majstrov odbornej výchovy a nedostatky v oblasti tvorby a vedenia pedagogickej dokumentácie poukázali aj na neefektívnosť prerozdelenia kompetencií riadiacich zamestnancov. I keď oslovení riaditelia v rozhovoroch i v zadaných dotazníkoch vyjadrili súhlas s tým, že práve vykonávanie autoevalvácie môže byť významným nástrojom na zvyšovanie kvality školy, ich kontrolná činnosť nebola podporovaná **sebahodnotiacimi procesmi** – plánované, systematické sebahodnotenie vykonávala 1 SOŠ.

Predovšetkým v nadväznosti na nízku úroveň teoretického vyučovania zistenú vo viacerých školách sa práca **predmetových komisií** javila ako výrazne formálna. V ich činnosti chýbala systematická kvalitatívna analýza priebežných vzdelávacích výsledkov žiakov s prijatými opatreniami na zlepšenie a následnou kontrolou ich účinnosti. V subjektoch zmysluplne nefungujúci vnútorný systém kontroly a hodnotenia a súčasne zo strany riaditeľov nezainteresovanie pedagógov do naplňovania nastavených strategických výchovno-vzdelávacích cieľov ovplyvňovali následne aj činnosť jednotlivých komisií, ktoré sa významnejším spôsobom nepodieľali na skvalitňovaní výchovno-vzdelávacieho procesu. Možno predpokladať, že negatívne edukáciu poznačilo tiež nedostatočné aplikovanie inovácií z absolvovaných externých vzdelávaní do výuky a rovnako aj absencia interného vzdelávania v predmetových komisiách.

K dôležitým aspektom pozitívnej **klímy školy** patrí vytváranie atmosféry bezpečia, dôvery, priaznivého vzdelávacieho prostredia, ktoré poskytuje žiakovi príležitosti na slobodné vyjadrovanie názorov i pozitívne fungujúce vzťahy medzi žiakmi a pedagógmi, ale výsledky žiackych dotazníkov v 7 (88 %) SOŠ priaznivú klímu nepreukázali. Zároveň z dotazníkov vyplynulo, že v žiadnom subjekte vyučujúci nepodporovali osvojovanie si a využívanie efektívnych stratégií učenia sa žiakov – ojedinele personalizovali proces výučby, neuplatňovali cieľavedome v edukácii formy, metódy práce smerujúce k samostatnému aktívnemu učeniu sa žiakov.

V súlade so zadanými cieľmi v školských programoch podporovali pedagogickí zamestnanci vo všetkých subjektoch záujmy svojich žiakov, zapájali ich do rozmanitých **aktivít mimo vyučovania**, pričom viacerí jednotlivci sa úspešne prezentovali v celonárodných i medzinárodných súťažiach a projektoch.

SOŠ proklamovali svoju otvorenosť pre spoluprácu so širokou verejnosťou, so školami podobného zamerania, s organizáciami v regióne a so zákonnými zástupcami žiakov, pričom preferovanou základnou formou spolupráce s rodičmi boli triedne aktivity a tiež ponuka konzultačných a poradenských **služieb** hlavne pre rodičov menej úspešných žiakov vo vzdelávaní. Ustanovení **výchovní poradcovia** sa vzniknutými problémami jednotlivcov zaoberali podľa aktuálnej potreby, a to najčastejšie formou individuálnych pohovorov, zväčša však nemali komplexne a efektívne nastavený systém poskytovania poradenstva pri riešení ich výchovných a vzdelávacích problémov. Rovnako k negatívnym zisteniam, ktoré vyplynuli zo žiackych dotazníkov, prináležali skutočnosti, že len nízke percento respondentov by hľadalo pomoc a radu u výchovného poradcu, ak by mali nepríjemné skúsenosti súvisiace

s ubližovaním a zároveň, podľa názoru väčšiny oslovených, nemali výchovní poradcovia vplyv ani na utváranie pozitívnych vzájomných vzťahov medzi žiakmi, ani na podporovanie pozitívnej klímy tried. S výnimkou 1 školy plnili výchovní poradcovia v SOŠ aj úlohy súvisiace s kariérnym poradenstvom.

V **rozhodovacom procese**, v **prijímacom konaní**, ale i vo vedení **pedagogickej dokumentácie** sa vo viacerých SOŠ vyskytovali nedostatky, ktoré preukázali nedodržovanie právnych predpisov.

Výrazne pozitívne zistenia

- podporovanie záujmov žiakov v oblasti ich osobnostného a profesijného rozvoja i sociálnych vzťahov s rovesníkmi prostredníctvom školských a mimoškolských aktivít v zhode so stanovenými cieľmi v školských vzdelávacích programoch

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- uskutočňovanie výchovy a vzdelávania podľa príslušného štátneho vzdelávacieho programu prostredníctvom školského vzdelávacieho programu (*vyhotovenie učebných plánov korešpondujúcich s rámcovými učebnými plánmi príslušných štátnych vzdelávacích programov, rozpracovanie učebných osnov predmetov v rozsahu vzdelávacích štandardov*)
- zapracovanie obsahu Národného štandardu finančnej gramotnosti do školských vzdelávacích programov a následne do edukačného procesu
- podnecovanie žiakov k úvahe nad vlastným procesom učenia sa s cieľom preberania zodpovednosti za vlastné učebné výsledky a zlepšenie kvality vlastnej práce
- využívanie výchovno-vzdelávacích intervencií v edukácii podporujúcich priaznivú učebnú klímu, poskytujúcich žiakom pocit istoty a psychického bezpečia
- vytváranie optimálneho vzdelávacieho prostredia pre žiakov rešpektovaním stanovenej organizácie vyučovania
- zabezpečenie materiálneho a prístrojového vybavenia učebných priestorov pre vyučovanie predmetov praktickej prípravy v súlade s normatívmi
- systematické vykonávanie vnútornej kontroly zameranej na kvalitu učenia sa žiakov v komparácii s vyučovaním učiteľa
- sledovanie aplikácie inovatívnych vyučovacích metód jednotlivých pedagógov do edukácie na základe absolvovaného externého vzdelávania a v nadväznosti na skvalitňovanie výuky

Opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov

Štátna školská inšpekcia v kontrolovaných školách na základe vykonaných inšpekcií a ich zistení a s ohľadom na závažnosť nedostatkov a porušení všeobecne záväzných právnych a rezortných predpisov **uplatnila odporúčania, uložila opatrenia** alebo riaditeľom kontrolovaných subjektov **uložila prijať opatrenia** s cieľom skvalitniť úroveň pedagogického riadenia, podmienok výchovy a vzdelávania a výchovno-vzdelávacieho procesu.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR a zriaďovateľov dvoch štátnych škôl³⁹ upozornila na závažné nedostatky týkajúce sa zistenej celkovej odbornosti vyučovania nižšej ako 70 % v troch vyučovaných odboroch, zároveň upozornila na nesúlad školského vzdelávacieho programu so štátnym vzdelávacím programom v jednej SOŠ⁴⁰.

³⁹ Stredná odborná škola obchodu a služieb, M. R. Štefánika 8, Krupina; Stredná odborná škola, Jesenského 903, Tisovec

⁴⁰ Stredná odborná škola, Jesenského 903, Tisovec

Odporúčania a podnety

Riaditeľom stredných odborných škôl

- realizovať výchovu a vzdelávanie podľa príslušných štátnych vzdelávacích programov akceptovaním rámcových učebných plánov a vypracovaním učebných osnov v rozsahu vzdelávacích štandardov
- zamerať stratégie riadenia na kvalitu a výsledky výchovy a vzdelávania (rozvoj kritického myslenia, poznávacích kompetencií, kompetencií k celoživotnému učeniu, sociálnych kompetencií)
- koordinovať zmysluplne činnosť zriadených predmetových komisií a pravidelne vyhodnocovať plnenie ich delegovaných kompetencií v oblasti výchovy a vzdelávania s cieľom skvalitnenia vyučovacieho procesu
- zaujímať sa o interné vzdelávanie pedagógov uskutočňované v rámci jednotlivých predmetových komisií; podporovať cieľavedome a premyslene naplánované odovzdávanie si skúseností a poznatkov členov komisií z absolvovaných externých vzdelávaní
- vypracovať plán ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov na základe nedostatkov zistených pri kontrole úrovne a kvality vyučovacieho procesu v nadväznosti na rozvíjanie kľúčových spôsobilostí žiakov
- podporovať cielene vytváranie atmosféry bezpečia, dôvery, podnetného priaznivého vzdelávacieho prostredia s fungujúcimi pozitívnymi vzťahmi medzi žiakmi a vyučujúcimi, poskytovať žiakom priestor a príležitosti na slobodné vyjadrovanie názorov, na otvorenú a slobodnú diskusiu o nich
- zamerať systém výchovného poradenstva účinne aj na podporovanie pozitívnej klímy triednych kolektívov, na formovanie pozitívnych vzájomných vzťahov medzi žiakmi
- vytvoriť žiakom vhodné vzdelávacie prostredie akceptovaním stanovenej organizácie vyučovania na teoretickom vzdelávaní a zaistením bezpečného a hygienicky vhodného prostredia v školských dielňach počas praktickej prípravy
- zabezpečiť pre vyučované študijné a učebné odbory a následne pre rozvíjanie požadovaných profesijných zručností žiakov určené položky noratívov materiálo-technického a priestorového zabezpečenia a výchovno-vzdelávací proces realizovať v zmysle požiadaviek na profil absolventa
- nastaviť zámery vnútorného systému kontroly s ohľadom na zadané stratégie výchovno-vzdelávacej činnosti v školských vzdelávacích programoch a následne vytvárať predpoklady na zabezpečenie požadovanej úrovne a kvality výchovy a vzdelávania účinne vykonávanou kontrolou ako formou spätnej väzby zameranej na učenie sa žiakov v komparácii s vyučovaním učiteľa
- sledovať v rámci kontrolnej činnosti
 - poskytovanie užitočnej spätnej väzby žiakom o ich učení sa uplatňovaním formatívneho hodnotenia
 - podnecovanie žiakov k posudzovaniu svojich i rovesníckych výkonov s cieľom korigovania vlastného procesu učenia sa
 - dôsledné diferencovanie činností v procese výučby podľa individuálnych potrieb žiakov so zámerom podporenia ich iniciatívy a motivovania k podávaniu lepších učebných výsledkov
 - rozvíjanie kritického myslenia a efektívnej komunikácie využívaním potenciálu preberanej témy na stimulovanie žiakov k vyjadreniu vlastných názorov a hodnotových postojov
 - vytváranie príležitostí na riešenie aplikačných, hodnotiacich a tvorivých úloh za účelom rozvíjania poznávacích kompetencií žiakov

- rozvíjanie sociálnych kompetencií zadávaním kooperatívnych úloh, pri ktorých by žiaci preberali spoluzodpovednosť za ich plnenie

Zriaďovateľom

- podieľať sa na dopĺňaní chýbajúceho základného materiálno-technického a priestorového zabezpečenia odborných učební a dielní praktického vyučovania, participovať na modernizácii materiálneho a prístrojového vybavenia a zlepšovaní podmienok na zavádzanie inovačných trendov vo výchovno-vzdelávacom procese

Štátnemu inštitútu odborného vzdelávania

- flexibilne upraviť komplex požiadaviek v príslušných normatívach materiálno-technického a priestorového zabezpečenia učebných odborov a študijných odborov v nadväznosti na aktuálne trendy a potreby odborného vzdelávania

Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu SR

- ustanoviť povinnosť, aby každý učiteľ absolvoval postgraduálne vzdelávanie na rozvoj kľúčových kompetencií žiakov